

Státní zdravotní ústav

Výroční zpráva

za rok 2006

Šrobárova 48, 100 42 Praha 10, Česká republika
Telefon: 267 081 111, fax: 272 744 354, Email: zdravust@szu.cz, web: www.szu.cz

Praha, březen 2007

OBSAH

	<i>Název kapitoly</i>	<i>Str.</i>
1.	POSTAVENÍ A ÚKOLY SZÚ V OCHRANĚ A PODPOŘE VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ, MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	3
2.	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SZÚ	6
3.	ČINNOST CENTER, STŘEDISEK A ODBORNÝCH PRACOVÍŠŤ	7
	3.1. Centrum epidemiologie a mikrobiologie	7
	3.2. Centrum zdraví a životních podmínek	11
	3.3. Centrum hygieny životního prostředí	17
	3.4. Centrum pracovního lékařství	23
	3.5. Centrum hygieny potravinových řetězců	27
	3.6. Oddělení biostatistiky a informatiky	30
	3.7. Středisko vědeckých informací	32
	3.8. Středisko pro kvalitu a autorizaci	33
	3.9. Oddělení veterinárních služeb	35
4.	PUBLIKAČNÍ ČINNOST	36
5.	PŘÍLOHA: VYBRANÉ UKAZATELE HOSPODAŘENÍ	37
6.	PŘÍLOHA: POUŽITÉ ZKRATKY	42

Pohled do areálu Státního zdravotního ústavu v Praze v zimních měsících.

Poznámka:

© Obsah tohoto díla není určen k prodeji, licencování ani jiné formě distribuce za úplatu. Jakékoli komerční šíření tohoto díla je možné pouze s předchozím souhlasem SZÚ. Použité fotografie jsou převzaty z legálně dostupných zdrojů (kliparty Microsoft® Office 2003) nebo jsou majetkem SZÚ s výhradními právy.

1. POSTAVENÍ A ÚKOLY SZÚ V OCHRANĚ A PODPOŘE VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ, MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Ředitel ústavu: MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D..

Pracovní tým: 592 pracovníků ((celkový přepočtený stav za rok 2006)

Zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění § 86, byl Státní zdravotní ústav zřízen jako zdravotnické zařízení. SZÚ je příspěvkovou organizací Ministerstva zdravotnictví ČR. Toto zákonné rozhodnutí nabylo platnosti k 1. 1. 2003. Byla tím zahájena nová éra v historii ústavu zaměřeného na otázky ochrany a podpory zdraví. Přes různé organizační a ideové změny v dlouholetém vývoji ústavu pokračovali odborníci i v roce 2006 v kvalitní a cílevědomé práci ve prospěch zdraví obyvatel ČR. Od 1. 1. 2003 je ve funkci ředitele ústavu MUDr. Jaroslav Volf, Ph.D.

Mezi významná poslání v činnosti Státního zdravotního ústavu (SZÚ) bezpochyby patří příprava podkladů pro národní zdravotní politiku. V roce 2006 se odborníci podíleli nejen na víceméně tradiční spolupráci s MZ ČR na přípravě národní legislativy, ale podstatně se rozrostl podíl specialistů ústavu (19 expertů) zapojených do přípravy specifických předpisů Evropské unie (EU) s relevancí pro ochranu a podporu zdraví. V řadě případů se tak daří korigovat znění závazných předpisů EU, např. nařízení, která bezprostředně souvisí s hygienickými i dalšími předpisy platnými v ČR. Zkušenost, kterou pracovníci ústavu přinášejí, však naznačuje, že je v budoucnu potřeba se ještě mnohemu přiučit od starších členských států EU, zejména ve smyslu efektivnější diplomacie při prosazování našich odborných i souvisejících hledisek ve prospěch našich obyvatel.

Ústav byl zřízen pro ochranu a podporu zdraví. K zajištění této činnosti ústav vykonává metodickou a referenční činnost. Ústav hostí několik desítek referenčních center, laboratoří a pracovišť, která pokrývají větší část laboratorní, ale i hodnotící problematiky spojené s ochranou zdraví. Některé z těchto referenčních laboratoří v roce 2006 přešly pod statut Národních referenčních laboratoří, stvrzených v předpisech EU, některé však, vzhledem k charakteru své činnosti, zůstávají metodickou základnou pro zdravotnické činnosti, které členské státy garantují samostatně. I když uvedená situace vytváří dojem určité nepřehlednosti v systému, lze se opřít o dlouholetou tradici referenční činnosti v oblasti ochrany veřejného zdraví a očekávané změny signalizované vývojem legislativy EU tak nepředstavují bezprostřední riziko absence odborných znalostí na svěřeném úseku ochrany veřejného zdraví.

Složkou činnosti ústavu s rostoucím významem je monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví. Po politických změnách v roce 1989 dostala tato činnost významný impuls ve formě organizace dlouhodobých monitorovacích programů, které i v roce 2006 přinesly řadu zajímavých výsledků v různých oblastech činnosti, od epidemiologie až po např. popis vztahů k životnímu prostředí. Výsledky produkované ve spolupráci s dalšími zdravotními ústavu a Krajskými hygienickými stanicemi jsou zcela nezastupitelné pro práci na vědecky opodstatněné legislativě regulující různé oblasti našeho života. Roste také stále míra práce zaměřená na poskytování různých zdravotnických údajů do WHO a EU. Monitorování je proto neodmyslitelnou součástí činnosti ústavu.

Vědecko-výzkumná činnost je základem odborné práce odborníků ústavu, i když stále narůstá administrativní zátěž všech pracovníků ústavu. Potěšující je zejména fakt, že se ústav podílí na řadě mezinárodních výzkumných projektů. V oblasti ochrany a podpory zdraví, kde jsou jednotlivé výzkumné projekty většinou velmi nákladné, se zdá velmi racionální důraz právě na sdílení znalostí s dalšími odbornými týmy. Ústavu to také umožňuje využívat nejvyspělejší techniku, která v tuzemsku není dostupná a „know-how“ produkované nesrovnatelně větším počtem specialistů, než je k dispozici na ústavu, ale i v ČR. Snahou ústavu bylo především zapojit větší počet mladších spolupracovníků a také zvýšit počet publikací ve vědeckých časopisech s impakt faktorem. Není to však jediná snaha. Vedle publikací ve vědeckých či odborných časopisech hrají pro ústav zásadní roli i výstupy vědeckých projektů směrem k široké veřejnosti. V tomto směru se výsledky výzkumu promítaly do obsahu materiálů publikovaných v rámci ediční řady určené široké veřejnosti (např. letáky, brožury, plakáty, atp.). V porovnání s rokem 2005 se v roce 2006 zvýšil počet výzkumných projektů řešených na mezinárodní úrovni. Konkrétně z 57 na 69. Zajímavým projektem řešeným pod DG SANCO, řízeným Lögd v Bilefeldu, je Public Health Genomics European Network (PHGEN) (<http://www.phgen.nrw.de>) Do tohoto projektu se SZÚ zapojil jako jeden z partnerů a od vytvořené sítě si slibujeme lepší mezinárodní i národní koordinaci genetického výzkumu a služeb se službami v ochraně veřejného zdraví. Souhrnně lze hlavní směry vědecko-výzkumné činnosti charakterizovat následovně:

- monitorování vlastností a diverzity mikrobiálních agens infekčních nemocí a epidemiologická analýza závažnosti jejich výskytu
- psychosociální determinanty zdraví, podpora a ochrana zdraví spotřebitele
- zdravotní rizika expozice faktorům pracovního prostředí
- zdravotní rizika životního prostředí
- bezpečnost potravin a aplikovaná výživa

Činnosti ústavu zaměřené na kontrolu kvality práce jsou pak přímou odpovědí na zvyšující se otevřenost trhu, který pokrývá i řadu činností nezbytných pro ochranu a podporu zdraví. Rozhodnutím pana ministra byl počátkem roku změněn statut ústavu. Tato změna odebrala ústavu povinnosti v oblasti kvality zdravotní péče, s výjimkou aktivit v oblasti kvality ochrany veřejného zdraví, kterou nadále zajišťujeme. Ústav pokračoval ve výchově externích odborníků určených k hodnocení zdravotních rizik. Autorizační a akreditační činnost byla nedílnou složkou práce ústavu.

Ústav se významnou měrou podílí i na pregraduálním a postgraduálním vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků. Vzhledem k poslání ústavu je to pochopitelná a tradiční součást práce. Z větší části byla dokončena akreditace různých programů k postgraduální výchově a pro zdravotní výchovu obyvatelstva. Mnoho odborníků ústavu je díky tomu známo do médií, aby komentovali různorodé problémy spojené s ochranou a podporou zdraví.

Odborná činnost ústavu se v roce 2006 zásadně neodchylovala od dlouhodobé strategie ochrany veřejného zdraví v ČR. Stabilizovala se celá řada aktivit v rámci mezinárodní spolupráce, zejména s EU. Na národní úrovni se ustálila spolupráce s MZ a pokračuje spolupráce s KHS i ZÚ ve vytváření národních kapacit pro potřeby ochrany veřejného zdraví. V roce 2006 se ústav věnoval dokončení nových investic zejména v oblasti ochrany před infekcemi. Byla dokončena

laboratoř BL3 a nové prostory pro NRL pro syfilis. V průběhu roku se uskutečnil personální audit, který vedl k významnému snížení počtu zaměstnanců o cca. 10% oproti předchozímu plánu. Toto snížení se pozitivně projevilo ve věkové struktuře pracovníků a také v nárůstu průměrných mezd. V souladu s postavením ústavu a legislativním rámcem proběhla systemizace pracovních míst a celá řada odborníků splnila požadavky vzdělání na zdravotnické pracovníky podle nově platné legislativy. Dotváření personálních podmínek odborné činnosti však bude pokračovat i v následujících letech.

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce představovala v práci SZÚ i v roce 2006 zcela nezastupitelnou, a proto rostoucí oblast. Vedle klasicky udržované spolupráce s významnými mezinárodními organizacemi (např. formou 3 spolupracujících center WHO, kontaktních bodů pro různou problematiku), které podmiňují růst znalostní báze odborníků SZÚ, se významnou měrou rozvíjely přímé kontakty jednotlivých specialistů uvnitř pracovních skupin Evropské komise, a také uvnitř vědeckých týmů pracujících v rámci různých projektů hrazených z různých zdrojů EU nebo v rámci bilaterálních vztahů.

SZÚ byl v roce 2006 v rámci mezinárodní spolupráce zapojen do řešení 69 mezinárodních projektů. V roce 2006 bylo 16 těchto projektů úspěšně dokončeno. Současně byla zahájena spolupráce v 18 nových mezinárodních projektech, které jsou v různém stádiu přípravného a schvalovacího procesu. Následující tabulka shrnuje počty řešených mezinárodních projektů v roce 2006:

Typ projektu	Počty projektů		
	probíhající	nově zahájené	Celkem
6. FP EU a Programy EC/ DG	23	7	30
Public Health Programme/DG SANCO	15	7	22
WHO	5	2	7
Ostatní mezinárodní programy	8	2	10
Celkem	51	18	69

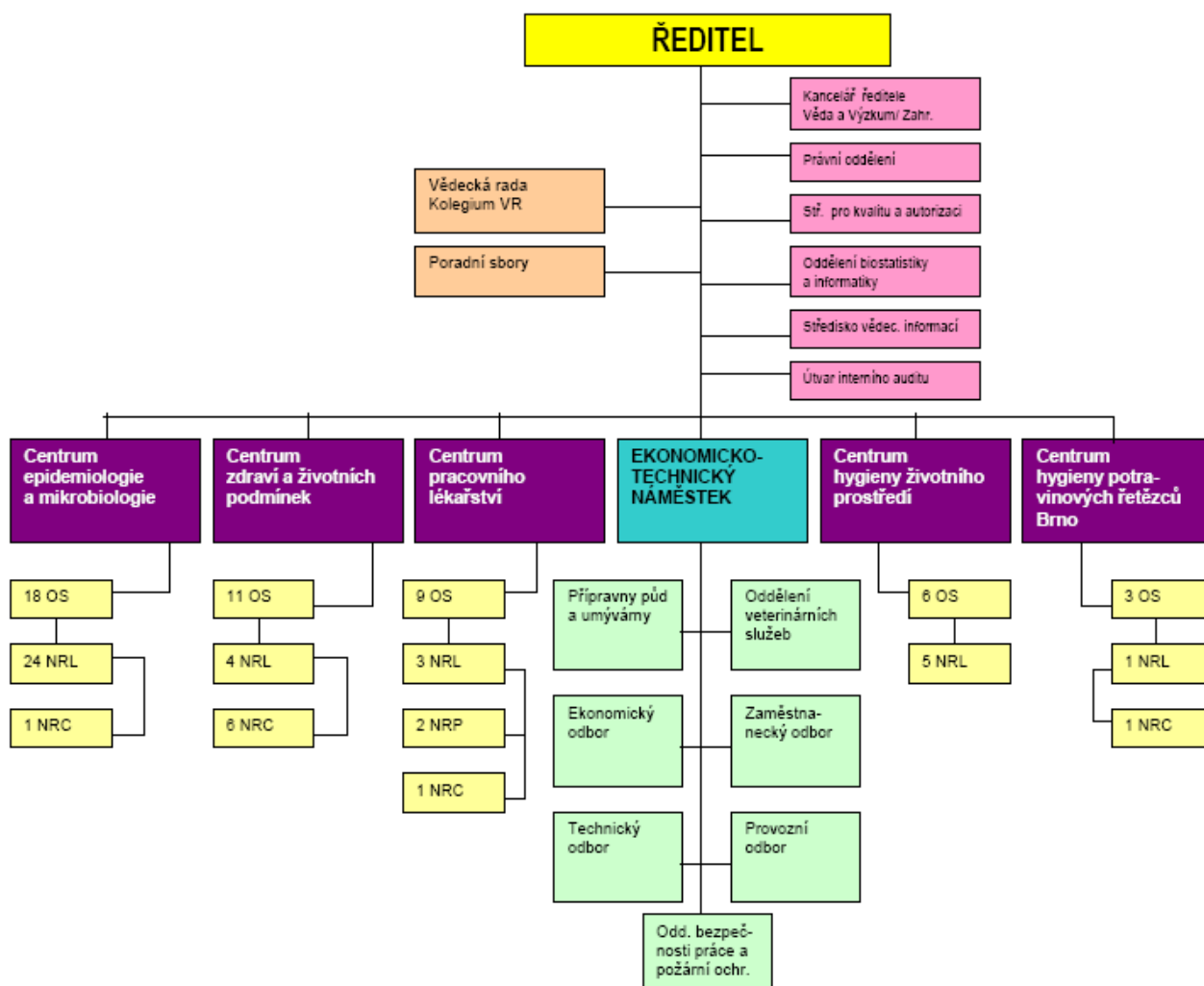
Mezinárodní spolupráce nepředstavuje pouze pracovní vztahy mezi jednotlivými specialisty. Vytváří také vhodné prostředí pro dlouhodobější výměnu odborníků mezi vědeckými týmy. V roce 2006 přijal SZÚ celkem 11 zahraničních stážistů na dlouhodobější pobyt. V této oblasti existují ještě určité rezervy z hlediska rozvoje. Pro srovnání, za tentýž rok hostil SZÚ celkem 340 stážistů z ČR, což odpovídá významnému postavení SZÚ i v oblasti dalšího vzdělávání tuzemských odborníků. SZÚ dlouhodobě spolupracuje s řadou mezinárodních organizací. V roce 2006 byl ústav, mimo jiné i členem:

Název organizace
The International Society of Behavioural Medicine
EuroHealthNet
IUHPE-International Union for Health Promotion
Sít' supranacionálních referenčních laboratoří Světové zdravotnické organizace /Mezinárodní unie proti tuberkulóze
European Biological Resource Centres Network, EBRCN
European Cultures Collection Organisation, ECCO
World Federation for Culture Collections, WFCC
European Network for Workplace Health Promotion

V roce 2006 se ústav stal zakládajícím členem IANPHI (International Association National Public Health Institutes, <http://www.ianphi.org>). Vedení ústavu úzce spolupracovalo s KTL v Helsinkách při přípravě finského předsednictví EU v programu Health in all policies. Vedle Evropy ústav spolupracoval i s dalšími zeměmi, např. s taiwanskými organizacemi na ochranu veřejného zdraví (Taiwan CDC), což vyústilo ve společnou konferenci o potřebách zdravotní péče v 21. století. Konference proběhla v Praze na IPVZ a byla zúčastněnými velmi kladně hodnocena.

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SZÚ

V roce 2006 prošel SZÚ některými změnami v organizační struktuře. Následující organizační struktura SZÚ byla platná k datu 31.12.2006:

3. ČINNOST CENTER, STŘEDISEK A ODBORNÝCH PRACOVIŠŤ

Státní zdravotní ústav byl po většinu roku 2006 organizačně rozdělen na 5 odborných center, 2 odborná oddělení a 2 odborná střediska. Tato pracoviště byla páteří odborné činnosti ústavu. Další text stručně popisuje jejich práci.

3.1. Centrum epidemiologie a mikrobiologie

Vedoucí centra: RNDr. Kamil Zitek

Pracovní tým: 144 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání centra

Centrum se zabývá problematikou příčin vzniku a šíření nálezů bakteriálního, virového a parazitárního původu. Studiem patogeneze jimi vyvolaných onemocnění zkoumá původce těchto nálezů a šíření infekcí v lidské a zvířecí populaci. Řeší odborné úkoly epidemiologického a mikrobiologického charakteru. Dále se centrum zabývá řešením vlivu změn klimatu na celkovou a specifickou úmrtnost a úlohou veřejného zdravotnictví v národním programu na zmírnění dopadu změny klimatu v ČR.

2. Programové priority

Mezi programové priority centra patřilo provádění surveillance invazivních onemocnění působených meningokoky, hemofily, streptokoky A a pneumokoky, včetně použití molekulárních metod a doporučení vakcinace. Do spektra činností dále patřila surveillance invazivních onemocnění vyvolaných stafylokoky, shigatoxigenními kmeny *E.coli* a dalšími střevními patogeny, včetně použití molekulárních metod. Zajímavou prioritou byla i práce na definování úlohy veřejného zdravotnictví v národním programu na zmírnění dopadu změny klimatu v ČR. Důležitou součástí pracovního programu centra bylo i studium biologie (zvl. antibiotická rezistence, patogenita), taxonomie a epidemiologie původců nemocničních infekcí.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

Mezi podklady sloužící pro národní zdravotní politiku patřilo provádění národní surveillance invazivních onemocnění působených meningokoky, hemofily a streptokoky A: charakterizace etiologických agens klasickými i molekulárními metodami, analýza nemocnosti, doporučení vakcinační strategie, sledování eventuálního selhání vakcíny. Centrum průběžně zabezpečovalo hlášení epidemiologických a mikrobiologických dat do mezinárodních databází, včetně údajů o charakterizaci etiologických agens klasickými i molekulárními metodami, prováděna byla aktualizace národních programů surveillance invazivních onemocnění působených meningokoky, hemofily.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

Centrum sloužilo i v roce 2006 jako referenční základna k zabezpečení diagnostických metod, které nejsou běžně prováděny v terénních laboratořích: např. MLST, porA a FetA sekvenace, emm typizace, určování protilátek v lidském séru, PCR detekce agens v klinickém materiálu. Dále centrum zabezpečovalo ověřování některých vyšetření provedených v terénních laboratořích: např. identifikace agens, určování séro skupin, serotypů. Významnou činností bylo i ověřování kvality diagnostik, formou expertizní činnosti.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

V této oblasti centrum pracovalo na:

- epidemiologických, mikrobiologických, klinických a ekologických aspektech výskytu hantavirových infekcí. (IGA)
- identifikaci kmenů chřipkových a nechřipkových respiračních virů izolovaných v ČR, ve spolupráci s WHO chřipkovým centrem NIMR v Londýně při testování antigenních změn cirkulujících chřipkových kmenů
- přípravě antigenů pro rychlou diagnostiku viru chřipky a nechřipkových respiračních virů
  - vyšetřování klinických a sekčních materiálů s dg. akutní respirační infekce (ARI) pro zdravotnická zařízení a hygienickou službu (vyšetřeno 1079 vzorků), včetně plnění programu „Zkvalitnění virologické surveillance ARI“
  - laboratorní diagnostice ARI klasickými i akreditovanými molekulárně biologickými metodami, včetně PCR a IF diagnostiky SARS koronaviru a PCR i sérologickou diagnostiku ptačích subtypů viru chřipky H5, H6, H7, H9
  - identifikaci kmenů enterovirů izolovaných v ČR (spolupráce s WHO RRL pro enteroviry v Helsinkách při testování antigenních změn izolovaných kmenů poliovirů)
- vyšetřování klinických materiálů a vzorků odpadních vod na přítomnost enterovirů pro zdravotnická zařízení a HS (vyšetřeno 1566 vzorků)
- vedení sbírky virových kmenů a typově specifických sér (respirační i střevní virová agens)

D. Výzkumná činnost

Výzkumná činnost centra byla zaměřena na řadu aktuálních témat. Projekty a výzkumné práce probíhaly na mezinárodní i národní úrovni. Významné mezinárodní projekty řešené na centru v roce 2006 byly:

- projekt EU „EuroHIV HIV/AIDS Surveillance in Europe“ Contract No: 2004203. Monitorování výskytu HIV/AIDS v ČR, surveillance HIV/AIDS v rizikových populačních skupinách. Výsledky byly publikovány v Report No 73 – Surveillance HIV/AIDS in Europe
- účast na projektu EU „EHR Europe HIV resistance“ Contract No: EU-2006-518211, Studium výskytu a šíření rezistentních variant kmenů HIV-1 izolovaných v ČR. Dílčí výsledky byly publikovány ve formě posterů

na zahraničních konferencích pořádaných koordinátorem projektu (Medical Center University Utrecht).

- pokračovala průběžná práce na zahraničním grantu EU s názvem ETHREAT
- centrum se podílelo na výzkumu EU týkajícím se vlivu migrace na šíření infekce HIV – projekt EU „AIDS and Mobility“

V rámci interní grantové agentury MZ ČR (IGA) byly řešeny tyto významné projekty:

- studium hypervirulentních komplexů *Neisseria meningitidis* metodami molekulární biologie a možnosti prevence jejich výskytu v České republice vakcinací = projekt IGA (1A/8688-3)
- *Streptococcus pneumoniae*: studium genetických, mikrobiologických a epidemiologických charakteristik kmenů ve vztahu k zpřesnění diagnostiky onemocnění a vakcinaci = projekt IGA (NR/8770-3)
- Molekulární determinanty kmenů *Streptococcus agalactiae* ve vztahu k invazivitě onemocnění = projekt IGA (NR/9432-3)
- v návaznosti na mezinárodní aktivity byl řešen výzkumný grant IGA reg. č. NR 7843-3 „Monitorování výskytu a šíření HIV/AIDS v ČR, který zahrnoval surveillance výskytu a šíření HIV-1/2 ve vybraných populačních skupinách s vysokým rizikem infekce HIV, genetické studium mutant odpovídajících za rezistenci HIV k antiretrovirovým preparátům a subtypizaci kmenů HIV-1 cirkulujících v ČR

Mezi další výzkumnou práci patřilo:

- prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných chřipkovými i nechřipkovými respiračními viry a enteroviry
- izolace, identifikace, antigenní a molekulárně-biologické charakteristiky stěžejních původců ARI
- sledování citlivosti izolovaných chřipkových kmenů vůči současně používaným antivirovým preparátům
- prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných enteroviry
- sledování hladin protilátek proti polioviru u dětí s imunodeficitem po očkování OPV i IPV a u pacientů s neurologickým postižením nebo malignitami
- sledování hladin protilátek proti coxsackie a echo virům u pacientů s kardiologickým postižením a diabetes mellitus
- prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných hantaviry z hlediska epidemiologie, mikrobiologie, kliniky a ekologie infekce

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Pracovníci centra se podíleli na řadě výchovných a vzdělávacích akcí, z nichž mezi nejvýznamnější patřily:

- konzultace a praktická výuka pracovníků virol. laboratoří (průběžně – konzultační den + osobní konzultace, stáže pro začínající pracovníky, výuka studentů (4 kurzy) a atestantů (4 kurzy), přednášková činnost na seminářích pro laickou i odbornou veřejnost (43) a na konferencích (5)
- pracovníci NRL AIDS přednášeli v rámci pre i postgraduální výchovy, zúčastnili se odborných seminářů a přednášek, spolupracovali s médii v oblasti populárně naučných a osvětových pořadů a publikací

- NRL AIDS organizovala specializační školení pro pracovníky laboratoří provádějících HIV testování
- různé přednášky na odborných seminářích (celkem 12)
- podíl na realizaci celonárodního preventivního programu v oblasti STI/HIV nazvaného „Hrou proti AIDS“

Zapomenout nelze ani na řadu konzultací a praktickou výuku pracovníků KHS, Zdravotních ústavů, klinických pracovišť, výuku studentů a atestantů, a další přednáškovou a publikační činnost.

F. Jiné odborné činnosti

Vzhledem k velikosti centra by byl úplný výčet jiných odborných činností poměrně rozsáhlý. Proto ve zprávě zmiňujeme některé z nich formou glosy:

- příprava vzorků a hodnocení výsledků pro EHK organizované SZÚ
- posuzování funkční způsobilosti in vitro diagnostik
- účast v mezinárodním posuzování kvality laboratoří
- úspěšně proběhla pravidelná dozorová návštěva ČIA dle ČSN EN ISO 15189 i rozšířený audit dle novelizované ČSN EN ISO/IEC 17025 u všech třech NRL (NRL pro chřipku, NRL pro nechřipkové respirační viry, NRL pro enteroviry)
- diagnostická činnost: vyšetřeno 4652 vzorků pro zdravotnická zařízení, provedeno 29044 testů
- získány mezinárodní certifikáty pro správnou diagnostiku spalniček, zarděnek, příušnic, parvoviru B19, Chlamydií, EBV, HSV, VZV a CMV
- technické zabezpečení a kompletní metodická koordinace EHK-bakteriologická diagnostika
- prodej sbírkových kultur a lyofilizace kultur na vyžádání zákazníka
- pracovníci OS 070 – NRL AIDS v rámci spolupráce s nevládními organizacemi prováděli anonymní testování HIV pro klienty „Domu Světla“ a organizace pracující s drogově závislými („K centra“ atd.) a komerčními sexuálními pracovníky („R-R“, Projekt „Šance“, atd.)
- PMNP působí jako Styčná kancelář UNAIDS pro Českou republiku (UNAIDS Focal Point – Czech Republic)

Více informací o činnosti centra lze nalézt na webu: <http://www.szu.cz/cem/>.

3.2. Centrum zdraví a životních podmínek

Vedoucí centra: Doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.

Pracovní tým: 78 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání centra

Posláním centra je zajištění odborné metodické, výzkumné, vzdělávací, referenční, expertizní, poradenské a konzultační činnosti v oblasti ochrany a podpory zdraví pro potřeby MZ, pracovišť ochrany a podpory veřejného zdraví, zdravotní ústavy a další subjekty působící v oblasti ochrany a podpory zdraví. Ve výzkumné činnosti se centrum podílí na řešení národních (IGA, GA ČR, GA AV ČR) i mezinárodních projektů, jakož i na realizaci intervenčních projektů podpory zdraví v rámci NPZ ČR. Vzdělávací činnost je realizována jak účastí vysokoškolských učitelů centra na pregraduální výuce (zvl. na 3. LF UK, FF UK v Praze), ale též vedením projektů postgraduálního doktorského studia prostřednictvím školitelů centra a zajišťováním akreditovaných vzdělávacích kursů a seminářů. Expertizní činnost je zaměřena na práce na expertizních zakázkách formou placených služeb a dále na expertizní stanoviska vyplývající ze zákona.

2. Programové priority

Programová činnost centra byla zaměřena především na dvě základní oblasti práce: ochranu a podporu zdraví včetně ochrany zdraví spotřebitele ve třech hlavních tematických oblastech: v oblasti psychosociálních a behaviorálních determinant zdraví, v oblasti vývoje biologických metod k hodnocení lokální toxicity a potenciálu senzibilizace u kosmetických prostředků, materiálů a výrobků určených pro styk s potravinami a PBU a v oblasti vývoje a optimalizace analytických metod ke stanovení obsahu chemických látek a mikroorganismů regulovaných v legislativě EHS pro potraviny, PBU a prostředí s cílem jejich zavedení do rutinní laboratorní praxe včetně monitoringu možných zdravotních rizik.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V roce 2006 se pracovníci CZŽP podíleli na zapracování nových evropských direktiv do českých předpisů, pokračovala též spolupráce s MZe na Zákonu o potravinách, harmonizace předpisů ČR s EU a zavádění nových evropských nařízení. Bylo vyhotoveno 437 placených expertizních posudků sloužících jako podklad pro rozhodnutí MZ a 67 odborných vyjádření pro MZ. Účastnili jsme se pokračujících jednání pro harmonizaci legislativy: Pracovní skupiny pro mikrobiologická kritéria potravin DG SANCO - Biological Risk ke změnám Nařízení (ES) č.2073/2005 o mikrobiologických kriteriích pro potraviny, jednání Pracovní skupiny pro optimální konzervaci kosmetických produktů založené na mikrobiologických kriteriích Výboru pro kosmetické produkty při Radě Evropy a ve spolupráci se Společností pro nemocniční hygienu probíhala příprava standardů pro vyšetřování mikroorganismů v prostředí zdravotnických zařízení. Odborní pracovníci centra se v oblasti normativní aktivně podíleli na vývoji a validaci vybraných referenčních metod pro zkoušení dermatotoxicity a imunotoxicity u vybraných PBU a jejich surovin (kosmetické prostředky, výrobky pro děti do 3 let), zdravotnických prostředků a dalších dermatotropních materiálů. Jako odborní experti zpracovávali v orgánech a pracovních skupinách CEN, ISO,

ECVAM, Evropské komise i Rady Evropy podklady pro tvorbu příslušné legislativy EHS a její implementaci do předpisů ČR a pracovali na tvorbě norem ISO, ČSN EN, návodech a doporučeních EK a oborových normách v oblasti kosmetických prostředků.

Pracovníci centra se též podíleli na přípravě novely vyhlášky 158/2004Sb. (vyhláška, kterou se stanoví maximálně přípustné množství jednotlivých druhů pesticidů v potravinách a potravinových surovinách).

Centrum se podílelo též na činnostech spojených s harmonizací legislativy ČR s EU v oblasti bezpečnosti materiálů pro styk s potravinami, hraček a výrobků pro děti do 3 let – návrhy vyhlášek č.207/2006Sb., kterými se novelizuje vyhláška č. 38/2001Sb. Bylo vypracováno 28 podkladů, zpráv a prezentací pro potřeby jednání vlády ČR nebo jednotlivých resortních ministerstev s komisí EU nebo jejími představiteli v oblasti OVZ v souvislosti s bezpečností výrobků určených pro styk s potravinami nebo hraček a výrobků pro děti do 3 let.

V rámci řešení projektu EU „Closing the Gap“ byly pracovníky centra připraveny, projednány a schváleny zásady národní strategické iniciativy ČR v oblasti nerovností ve zdraví. Ve školské politice jsme prosadili principy podpory zdraví ve škole a vzdělávací obor Výchova ke zdraví do koncepce a struktury nových osnov (Rámcový vzdělávací program je zakotven v zákoně o vzdělávání). Jako koordinační pracoviště programu WHO CINDI v ČR jsme se zaměřili na přípravu evropské strategie v oblasti prevence neinfekčních onemocnění (The European Strategy for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases). Podíleli jsme se též na naplňování Národní strategie prevence dětských úrazů, Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy, Národní strategie bezpečnosti silničního provozu.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

V roce 2006 pokračovalo zavádění referenčních mezinárodních metod mikrobiologického vyšetřování potravin do soustavy ČSN formou spolupráce s ČNI a účastí na paralelním zasedání ISO TC 34/SC9 a CEN TC 275/WG 6 v r.2006 v Praze. Pro 38. zasedání CCFH Codex Alimentarius byla pro Mze ČR zpracována stanoviska jako podklad pro celkovou pozici ČR k 11 dokumentům CCFH týkajících se mikrobiologického hodnocení rizika. Pracovníci centra uskutečnili v roce 2006 též vývoj a zavedení 21 nových metodik a přípravu 11 podkladů pro vyhlášení standardních a doporučených metod pro zajištění státního dozoru OOVZ, ostatními státními dozorovými orgány (ČZPI ČOI, Celní správa, Policie ČR) v oblasti materiálů a výrobků pro styk s potravinami, hraček a výrobků pro děti do 3 let.

V oblasti vybraných PBU (kosmetické prostředky, výrobky pro děti do 3 let), zdravotnických prostředků a dalších dermatotropních materiálů pracovníci centra prováděli odborné a metodické vedení orgánů ochrany veřejného zdraví při výkonu běžného i cíleného státního dozoru, včetně dozoru pod systémem RAPEX. Vykonávali lektorskou činnost v kontinuálním vzdělávání pracovníků HS, pro nevládní organizace i profesní sdružení a významně participovali na tvorbě národních informačních systémů MZ k výkonu dozoru.

V roce 2006 bylo zpracováno celkem 102 posudků v rámci povolení přípravků na ochranu rostlin (30 – nová registrace přípravků, 25 – malé změny ve formulaci přípravku, 45 – rozšíření přípravků na nové plodiny).

V roce 2006 byla v rámci centra jmenována MZ ČR NRL pro materiály a předměty určené pro styk s potravinami podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady č.882/2004 o úřední kontrole potravin a krmiv, která byla začleněna do evropské sítě referenčních laboratoří a spolupráce s Referenční laboratoří Společenství v Joint Research Centre, Ispra, Itálie. Bylo realizováno celkem 26 konzultací pro OOVZ, 5 seminářů a 6 konferencí.

Pracovníci CZŽP jsou též zpracovateli komplexních posudků o zdravotní nezávadnosti stavebních materiálů (formou placených expertíz typu „Smlouva o provedení odborné a laboratorní expertízy Ex“, zajištěných ze stran Autorizovaných osob – AO – také rámcovými smlouvami mezi AO a SZÚ, viz smlouvy s TZÚS, CSI), které Autorizovaným osobám a Certifikačním orgánům v ČR slouží jako neopomenutelný podklad k vydávání Certifikátů (v souladu s Přílohou č.1 k Nařízení vlády č. 163/2002 Sb., bod 3. Hygiena, ochrana zdraví a životního prostředí). Dále tito pracovníci centra prováděli měření škodlivin v nepracovním prostředí a průběžně spolupracovali s ČOI při posuzování zdravotní nezávadnosti některých výrobků.

Pracovníci centra vypracovali v roce 2006 též dva inovované manuály pro preventivní program podpory zdraví ve škole mateřské a základní (viz publikace CZŽP 2006).

Činnost pracovníků centra byla zaměřena rovněž na prohlubování metodiky přípravy, tvorby a stanovení kritérií hodnocení PPZ realizovaných v rámci dotačního programu NPZ-PPZ od r. 2000 – 2006. Uspořádali jsme 6 seminářů zaměřených na postgraduální vzdělávání výchovy ke zdraví, metodologie komunitní a skupinové prevence neinfekčních onemocnění, 3 semináře pro učitele v programu Kouření a já a 3x Dny zdraví v Praze. Odborná činnost byla rozšířena o podíl na přípravě podkladů pro program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva Zdraví 21, podklady pro tvorbu a realizaci zdravotní politiky, metodickou a referenční činnost na úseku ochrany veřejného zdraví, participaci na 4 komunitárních projektech EU v oblasti podpory zdraví (EU Project on Healthy Ageing, Capacity Building for Better Health, European Project Getting Evidence into Practice a projekt Determine).

Intervenční aktivity v oblasti podpory a výchovy ke zdravějšímu životnímu stylu se zaměřily především na celostátní propagaci hlavních cílů a priorit v oblasti výživy a pohybové aktivity, tak jak jsou definovány ve vládním programu Zdraví 21 a jak byly vyhlášeny HH pro rok 2006 ((5 projektů podpory zdraví). Podíleli jsme se na tvorbě a propagaci Výživových doporučení pro obyvatelstvo ČR, vytvářeli interaktivní webové stránky k ovlivňování rizik životního stylu. V oblasti výchovy ke zdraví jsme zajišťovali přípravu a vydání 15ti titulů zdravotně výchovných publikací, plakátů či videopořadů a poskytovali jsme poradenské služby na úseku podpory a ochrany veřejného zdraví.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Pracovníci CZŽP uskutečnili studii Zdraví a škodlivé návyky, zaměřenou na vývoj prevalence kuřáctví v dospělé populaci ČR a názory a postoje kuřáků k problematice kuřáctví a na rizikové chování ve vztahu k alkoholu. Byl dokončen

tříletý projekt EU „European Alcohol Policy: Bringing the Gap“ zaměřený na problematiku strategií snižování spotřeby alkoholu. Byla dokončena druhá fáze projektu EU „Health Professionals and Smoking Cessation in a Larger Europe“, zabývající se úlohou zdravotníků při snižování kuřáctví. Byl realizován PPZ „Přestaň a vyhraň 2006“ podporující rozhodnutí kuřáků skončit se svým návykem. Ve všech 14 krajích ČR jsme uskutečnili plánované kroky k decentralizaci celostátní koordinace podpory zdraví ve školách na úroveň krajů (úkol Zdraví 21, 13.4).

Pracovníci centra vypracovali též průřezové informace o cíleném přidávání mikroorganismů do potravin, o riziku z *Enterobacter sakazakii* v kojenecké a dětské výživě.

V roce 2006 byly pracovníky centra zavedeny nové analytické postupy v rámci státního zdravotního dozoru – konzervanty v dětských kousátkách, pesticidy ve svalové tkáni ryb, nonylfenoly v plastových foliích určených pro styk s potravinami. V rámci státního dozoru provedeno 300 výkonů, zejména z oblasti analýzy vnitřního ovzduší a předmětů běžného užívání, v rámci ostatních služeb dalších 62 výkonů. Celkem provedeno 617 analýz.

Pracovníky centra bylo též v roce 2006 uskutečněno zpracování dat ohledně specifčnosti situace v nerovnostech ve zdraví v ČR, výsledky byly prezentovány na dvou odborných konferencích v zahraničí.

D. Výzkumná činnost

Pracovníky CZŽP byla realizována mezinárodní studie WHO/CDC „Global Health Professionals Survey“ zaměřená na kuřáctví budoucích zdravotníků (studenti 3. ročníků VŠ) a jejich postoje ke kouření. Dále byla realizována mezinárodní studie WHO/CDC „Global Youth Tobacco Survey“ zaměřená na tytéž otázky ve věkové skupině 13-15 letých. Byl dokončen tříletý projekt IGA MZ „Analýza podílu kouření na morbiditě a mortalitě v ČR v r. 2002 a kvantifikace ekonomických nákladů na léčení onemocnění způsobených kouřením.

Pracovníky centra byl dále ve 3. roce řešen a úspěšně obhájen grantový projekt MZe 1B44040 „Modelování a experimentální výzkum termoinaktivace, baroinaktivace a růstu vybraných mikroorganismů“.

Pracovníci CZŽP byli v roce 2006 spoluřešiteli dvou grantových projektů EK v rámci FP 6 a jednoho projektu MPO. Výzkumné projekty, které pokračují i v roce 2007, aplikují nové, alternativní toxikologické metody v buněčných a orgánových kulturách při stanovení lokální tolerance a vyhodnocení benefitu aktivních látek, které jsou součástí PBU s cílem podpory zdraví a ochrany spotřebitele. Výsledky výzkumu byly publikovány v impaktovaných časopisech.

Pracovníky CZŽP byla dále zpracována a publikována v odborných časopisech s IF a na odborných domácích i zahraničních konferencích data o úrovni a struktuře osobní pohody (well-being) české populace, o podpoře duševního zdraví v ČR, o nerovnostech ve zdraví u reprezentativního souboru české dospělé populace a o typech chování, typech osobnosti a jejich vztahu ke zdraví. V časopise s IF byly též publikovány výsledky studie o kvalitě života pacientů s implantovaným kardiostimulátorem, realizované ve spolupráci s Kardiocentrem FNKV. Monografie V. Kebzy „Psychosociální determinanty zdraví“ (Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1307-5) získala v červnu 2006 Cenu rektora Univerzity

Karlovy za nejlepší vědeckou publikaci v roce v oblasti pedagogických a psychologických věd. Dále bylo provedeno pracovníky centra výzkumné porovnání zdravotního chování školních dětí šetřené evropským dotazníkem HBSC mezi souborem randomizované populace ČR a odpovídajícím souborem škol podporujících zdraví v ČR a evaluace výsledků nově zaváděné decentralizace v koordinaci podpory zdraví ve školách na úroveň krajů a jejich institucí za účelem rozšiřování podpory zdraví na širší populaci dětí a mladistvých (směrnice WHO). Výsledky těchto šetření byly publikovány na konferencích v zahraničí. Dále byla provedena aktualizace a rozšíření původních příruček obsahujících národní model evropského programu WHO Health Promoting School, podle něhož si MŠ a ZŠ tvoří svůj školní program a nová vydání Kurikula podpory zdraví v mateřské škole a Programu podpory zdraví ve škole vyšla v roce 2006 v nakladatelství Portál. V souvislosti s těmito úkoly řešili pracovníci centra v r. 2006 2 granty GA ČR a 3 evropské projekty, 1 grant GA ČR (4111-22) byl ukončen. Nově byl získán grant GA AV ČR k otázkám komparativní analýzy koncepcí psychické odolnosti, který je řešen od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2009.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

V roce 2006 byly pracovníky CZŽP uskutečněny 4 cykly přednášek určených pro výrobce potravin ve spolupráci Institutem profesní přípravy při MZ. Prvním modulem byl v roce 2006 zahájen kurs „Poradenství a časná intervence v oblasti návykového chování“, akreditovaný MZ.

Pro odbornou veřejnost byly pracovníky centra zajištěny přednášky o nové evropské legislativě a její aplikaci v ČR, o vývoji problematiky tzv. nejistoty měření v mikrobiologii potravin, o odhadu expozice biologických agens v životním prostředí, o mikrobiální kvalitě ovzduší v nemocničním prostředí, o bakteriích, plísních a roztočích v interiérech budov atd.

Pokračovala též spolupráce pracovníků centra s organizacemi na ochranu spotřebitele (D-TEST, Sdružení na ochranu spotřebitele - 8 odborných článků, 9 recenzí, včetně testování bezpečnosti 32 výrobků), byla zajišťována přednášková činnost (28 přednášek) s cílem lepší informovanosti zvl. laické veřejnosti, pokračovala též spolupráce s médii, zvl. s veřejnoprávní TV (Černé ovce, Testoviny, zpravodajství atd.).

Pracovníci centra zajistili v roce 2006 realizaci šesti modulů akreditovaného vzdělávacího programu pro nelékařská zdravotnická povolání dle zákona č. 96/2004 Sb. s názvem „Podpora zdraví“. Zpracovali jsme a celoročně medializovali seriál Výchova ke zdraví ve škole (10 dílů) na podporu vzdělání pedagogů v novém vzdělávacím oboru (součástí zaváděného Rámcového vzdělávacího programu, viz Publikace CZŽP 2006).

Pracovníci centra uskutečnili též 2 semináře k metodologii komunitní a skupinové intervence v poradnách podpory zdraví a podíleli se na přípravě a vydávání zdravotně výchovných materiálů v rámci ediční činnosti pro laickou i odbornou veřejnost.

Tři pracovníci centra působí jako školitelé v rámci postgraduálního doktorského studia a zajišťovali v roce 2006 školení sedmi doktorandů.

F. Jiné odborné činnosti

Pracovníci CZŽP zastávali v roce 2006 řadu funkcí v národních i mezinárodních orgánech a společnostech, např. funkci ředitele programu CINDI v ČR, funkci místopředsedy ve VVP, funkci Národního koordinátora programu Škola podporující zdraví, funkci Národního delegáta za ČR v rámci EHPS (European Health Psychology Society), funkci předsedkyně poradního sboru hlavního hygienika ČR pro PBU, funkci předsedy výboru Sekce psychologie zdraví ČMPS, funkci členky výboru a registrované oponentky projektů v rámci 7.RP výzkumu EK a funkci členky ústřední komise na ochranu zvířat proti týrání při MZ a aktivně se v roce 2006 účastnili všech jednání těchto institucí v ČR i v zahraničí. Centrum je též sídlem CZECOPA (platforma ČR pro alternativní metody k pokusům na zvířatech).

Pracovníci centra se podíleli též na činnosti European Parliament and of the Council on maximum residue levels of pesticides in products of plant and animal origin, zajišťovali zpracování materiálů pro Stálý výbor pro potravinový řetězec a zdraví zvířat, zpracování materiálů pro EPCO Expert Meeting a pravidelně se účastnili jednání těchto pracovních skupin EK.

Pracovníci centra též zajišťovali pravidelné zastupování ČR včetně přípravy materiálů pro jednání v následujících pracovních skupinách (PS): PS Rady – Working Group of European Council for Food Safety (Section FCM), PS Evropské komise: Working Group on Food Contact Materials and Articles of the European Commission, Working Group on Safety of Toys of the European Commission (Chemical Risk), Working Group on Risk Assessment for RAPEX (hodnocení zdravotního rizika k systému RAPEX). Pokud jde o systémy rychlého varování, centrum je resortním kontaktním místem MZ pro systém RAPEX (systém rychlého varování při výskytu nebezpečných výrobků na trhu EU v rámci plnění požadavků dle směrnice EU 2001/95/EC, zabezpečení hodnocení rizik u PBU). Z NKM pracoviště obdrželo a zpracovalo v roce 2006 1018 e-mailů, z toho bylo zpracováno 68 hlášení pro OOVZ.

Ve spolupráci s ČNI se pracovníci centra podíleli na činnosti skupiny CEN/BT WG 176 „Construction products: Assessment of release of dangerous substance“ v rámci EU na vypracovávání legislativních norem.

Centrum je též druhým kontaktním místem MZ pro systém RASFF. Bylo přijato 198 notifikací z NKM, z toho 7 notifikací z oblasti PBU pro OOVZ. Pro 8 českých notifikací PBU bylo provedeno hodnocení zdravotního rizika a zpracovány podklady pro hlášení. Na základě notifikací systému RASFF bylo zpracováno 12 metodických pokynů pro MZ v rámci vyhlášení mimořádného SZD.

Na Centru bylo zřízeno kontaktní místo pro schvalování látek neuvedených v legislativě EU, týkající se materiálů a výrobků pro styk s potravinami a pro komunikace s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) pro oblast FCM. Laboratoř chemických analýz CZŽP velmi dobře vyhověla kruhovým testům konaným v roce 2006.

Pracovníky CZŽP byly v roce 2006 provedeny expertízy za úplatu v hodnotě cca 10 450 000 Kč.

Více informací o činnosti centra je na webu: <http://www.szu.cz/czpz/>

3.3. Centrum hygieny životního prostředí

Vedoucí centra: MUDr. Růžena Kubínová

Pracovní tým: 62 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání centra

Centrum hygieny životního prostředí se zabývá otázkami vlivu životního prostředí na zdraví člověka. Zkoumá velikost expozice škodlivým látkám a faktorům ze životního prostředí a identifikuje možná zdravotní rizika pro populaci vycházející z těchto expozic. Jsou zde rovněž posuzovány nové postupy a technologie z hlediska vlivu na zdraví, například úpravy pitné vody, materiálů pro styk s pitnou vodou, využití čistírenských kalů, nakládání s nebezpečnými odpady apod. Jsou vypracovávány nové metodiky zjišťování škodlivých látek v prostředí nebo míry poškození organismu těmito látkami. Je zde vedena databáze údajů o kvalitě sledovaných složek životního prostředí a hladin látek v organismu od roku 1994, které jsou pravidelně statisticky zpracovávány a hodnoceny. Trvalou součástí práce Centra je expertizní činnost a také metodické a postgraduální vzdělávání nejen v rámci hygienické služby ČR. Pro Ministerstvo zdravotnictví jsou zpracovávány podklady pro novou legislativu a metodické pokyny.

2. Programové priority

Mezi hlavní programové priority centra patří příprava transpozice nových legislativních předpisů EU (např. Bathing Water Directive), koordinace tvorby národních cílů k Protokolu o vodě a zdraví, osvojování si nových přístupů k zajištění bezpečnosti pitné vody, tzv. plánů pro zabezpečení jakosti vody podle WHO (zapojením se do mezinárodních a národních výzkumných projektů na toto téma), dále zpracování výukových materiálů a školení vodárenských pracovníků na téma "Hygienické minimum pro pracovníky ve vodárenství". Dalšími prioritami bylo prohlubování poznatků o vlivu znečištění životního prostředí na zdraví, vedoucí k definování zdravotně zdůvodněných požadavků na kvalitu životního prostředí a k hodnocení a řízení zdravotních rizik, zpřesňování informací o expoziční zátěži populace. To zahrnuje činnosti spojené s realizací systému Monitoringu zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí, tj. vyhodnocování získaných výsledků včetně hodnocení zdravotních rizik a metodického vedení pracovišť hygienické služby. V rámci úkolu plánu odpadového hospodářství ČR byly připraveny podklady pro novelu zákona o odpadech v oblasti nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení a prováděcí vyhlášku o nakládání s tímto odpadem. Další prioritou „monitoringu“ je biologický monitoring - expozice a zátěž populace významnými xenobiotiky z prostředí včetně persistentních chlorovaných organických látek, sledování saturace populace vybranými prvky a také sledování zdravotního stavu vybraných skupin obyvatelstva, zpracování a vyhodnocování dat získaných ve výběrových šetřeních, prezentace a publikace výsledků. Těmito aktivitami se odborné skupiny podílí na přípravě odborných podkladů pro rozhodování státních orgánů, především MZ ČR.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2006 se centrum podílelo na přípravě národní transpozice nové evropské směrnice o koupacích vodách (2006/7/ES) a to jak formou zpracovaných a připomínkových návrhů na novelu zákona o ochraně veřejného zdraví, tak návrhem prováděcí vyhlášky, včetně jednání se zástupci jiných rezortů (MŽP a MZe). Pracovníci centra na základě dlouhodobého pověření MZ zastupovali ČR v různých expertních orgánech Evropské komise (EK) a podíleli se na jejich práci a) Expertní skupina pro stavební výrobky pro styk s pitnou vodou. b) Komise pro jakost vody určenou pro lidskou spotřebu. c) Komise pro koupací vody.

Centrum zpracovalo každoroční národní zprávu o kvalitě vody ke koupání pro EK. Na žádost MZ dále zpracovalo zvláštní zprávu pro odbornou i laickou veřejnost „Přírodní koupací vody v České republice v sezónách 2004 a 2005“. Pracovníci centra koordinovali činnost mezirezortního pracovního týmu pro tvorbu národních cílů k mezinárodnímu Protokolu o vodě a zdraví a zastupovali ČR na jednáních k Protokolu v zahraničí.

Odborná skupina hygieny půdy a odpadů byla pověřena MZ zpracováním podkladů pro plnění plánu odpadového hospodářství ČR. V rámci plnění společných úkolů s MŽP byl vypracován ve spolupráci s krajskými úřady a pracovní skupinou realizačního projektu pro odpady ze zdravotnictví metodický pokyn pro státní správu pro nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení.

Zpracování dat rutinní statistiky zahrnovalo v roce 2006 aktualizaci údajů o incidenci vrozených vývojových vad dětí, výskyt ukazatele byl zhodnocen za celou republiku, byla doplněna data za poslední čtyřleté období a to jak pro celkový výskyt, tak pro vybrané typy vrozených vad u živě narozených dětí a byl zhodnocen trend vývoje.

Dalším hodnoceným ukazatelem byl ukazatel střední délky života. Byl zpracován za republiku a na regionální úrovni pro okresy. Aktualizace ukazatele vycházela z Úmrtnostních tabulek za období 2001 – 2005. Dále byla porovnána naděje na dožití s ostatními státy Evropy (podle Eurostatu) a byl nově prezentován ukazatel naděje na dožití ve zdraví (kombinuje míru úmrtnosti a okamžitou míru prevalence), zdrojem byla databáze WHO – Health for all.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

V rámci centra působí čtyři národní referenční laboratoře či centra. Dominantní činností NRC pro pitnou vodu je poskytování odborných stanovisek, vyjádření a konzultací k problematice hygieny a analytiky pitné a rekreační vody a výrobků pro styk s pitnou vodou. Počet písemných stanovisek v roce 2006 byl přes 150 (z toho pro MZ a KHS 49), počet osobních a telefonických konzultací byl v řádu tisíců. NRC uspořádalo 11 různých druhů mezilaboratorních porovnávacích zkoušek (MPZ) pro hygienické a vodohospodářské laboratoře. NRC dále zpracovalo čtyři nové metodické pokyny a doporučení.

Náplní odborné činnosti bylo především zpracovávání odborných stanovisek, hodnocení zdravotních rizik, legislativní činnost, školení, poskytování konzultací a meziresortní spolupráce v odborných skupinách. Do laboratorních činností lze zařadit organizačně i odborně náročné aktivity, mezi které patří organizace programů zkoušení způsobilosti, rozvíjení postupů QA/QC v kalibrační laboratoři plynů a rozvoj a aplikace postupů měření suspendovaných částic ve venkovním a

vnitřním ovzduším. Expertizní činnost zahrnovala hodnocení zdravotních rizik, odborné posuzování a řadu měření venkovního i vnitřního ovzduší, v této oblasti je realizován narůstající počet měření (zvláště v bytech a v kancelářích). Pro MZ ČR byly realizovány dvě expertizy a 5 vyjádření, pro hygienickou službu 51 expertiz a 4 vyjádření.

Činnost referenční laboratoře pro hygienu půdy a odpadů v roce 2006 se zaměřila především na posuzování technologií a výrobků v oblasti odpadů, sanace starých zátěží, výrobků na bázi enzymů a mikroorganismů a posouzení zdravotní

nezávadnosti u anorganických a organických hnojiv. NRL posuzovala nebezpečné vlastnosti odpadů a zabývala se odpady ze zdravotnických zařízení. Bylo vypracováno 97 expertizních zpráv, 28 zpráv nebo vyjádření pro zdravotnická zařízení, 25 zpráv pro MZ a hygienickou službu a cca. 57 dílčích vyjádření v oblasti odpadů, kontaminované půdy, technologií, GMO a hnojiv.

Laboratoř odborné skupiny hygieny půdy a odpadů získala v roce 2006 osvědčení o akreditaci. Laboratorní činnost byla zaměřena na mikrobiologické rozbory půdy, kalů z čistíren odpadních vod a upravených bioodpadů a dále pak na ekotoxikologické testování stavebních materiálů. Celkem bylo analyzováno 652 vzorků výrobků nebo vzorků prostředí (kaly, půda).

NRL pro genetickou toxikologii v roce 2006 připravila mikroskopické preparáty pro mezilaboratorní porovnávací zkoušky. Probíhalo průběžné zaškolování nových pracovníků laboratoří genetické toxikologie formou týdenních stáží na našem pracovišti (3 pracovníci). Bylo zpracováno 19 odborných posudků na hodnocení zdravotních rizik GMO.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

V rámci projektu II Systému monitorování byla zahájena dvouletá speciální studie, zaměřená na zjišťování nových látek v pitné vodě (halooctových kyselin, které jsou součástí vedlejších produktů dezinfekce). Centrum celoročně spolupracovalo s MZ na návrhu, testování a připomínkování nových úprav Informačního systému PiVo, který slouží jako základ sběru a hodnocení dat o kvalitě vody v ČR.

Odborná skupina hygieny ovzduší garantuje/organizačně zajišťuje monitoring zdravotního stavu ve vztahu ke kvalitě venkovního a vnitřního ovzduší. V roce 2006 byly hodnoceny výsledky za rok 2005 (viz. publikaci výsledků na stránkách SZÚ: <http://www.szu.cz/chzp/ovzdusi/mzso/index.htm>), které mimo standardního hodnocení expozice přináší i charakterizaci zdravotního rizika pro karcinogenní látky. Výsledky jsou určeny jak pracovištím hygienické služby tak státní správě.

Pokračovaly činnosti spojené s řešením problematiky vnitřního ovzduší. Pro subsystém MZSO byl zpracován a v pěti městech ČR spuštěn projekt pilotní studie měření kvality vnitřního prostředí ve školách.

V roce 2006 byly také zpracovány výsledky z monitoringu půdy městských aglomerací za rok 2005. Výsledky jsou rovněž na stránkách <http://www.szu.cz>.

Subsystém VIII „Zdravotní rizika kontaminace půdy městských aglomerací“ v roce 2006 pokračoval v Brně a Karlovarském kraji .

V rámci monitorování zdravotního stavu obyvatelstva – subsystém V. – „Zdravotní důsledky expozice lidského organismu toxickým látkám ze zevního prostředí“ ve čtyřech oblastech (Praha, Liberec, Zlín a Ostrava) byly provedeny odběry krve a moče dětí (7 –10 let) po 100 vzorcích z každé oblasti a mateřské mléko primipar. Sledovanými biomarkery jsou toxické kovy (kadmium, olovo, rtuť), benefiční prvky (selen, zinek, měď), perzistentní chlorované organické látky a analýza chromosomových aberací metodou cytogenetické analýzy periferních lymfocytů krve. Všechny analýzy (kromě PCB) byly provedeny v naší laboratoři. Probíhaly odběry vzorků PM10 ovzduší v Praze a monitorování bakteriální mutagenity jeho extraktu v návaznosti na analýzu PAU.

V průběhu roku 2006 proběhlo vyhodnocení II. etapy studie HELEN (z let 2004 a 2005), zjišťující vztahy mezi zdravím, životním stylem a životním prostředím (porovnání obou etap proběhne v roce 2007). Proběhla jednání k novelizaci projektu Subsystému III – Zdravotní důsledky a rušivé účinky hluku. Radou monitoringu byla schválena změna v organizaci tohoto projektu. Technická část bude od roku 2007 převzata NRL pro hluk (ved. ing. T. Helmuth, ZÚ Ústí n/Orlicí). V roce 2006 bylo připraveno dotazníkové šetření „Hluk a zdraví“, které proběhne na jaře 2007, dosud používaný dotazník byl upraven podle nových poznatků o vlivu hluku na zdraví. Skupina metodicky zajišťovala průběh dotazníkového šetření alergických onemocnění v 18 městech ČR v návaznosti na studie z let 1996 a 2001 ve spolupráci se Zdravotními ústavy a praktickými dětskými lékaři.

D. Výzkumná činnost

V roce 2006 zahájilo centrum řešení nových výzkumných projektů: mezinárodního projektu TECHNEAU (Technology enabled universal access to safe water) v rámci 6. RP (2006 – 2010), INTARESE (Integrated assessment of health risk of environmental stressors in Europe) - Komplexní hodnocení zátěžových faktorů ze životního prostředí v Evropě, také v rámci 6. RP a národního grantu MŠMT v rámci Národního programu výzkumu II s názvem „Identifikace, kvantifikace a řízení rizik veřejných systémů zásobování pitnou vodou“ (2006 – 2010).

Centrum dále zajišťuje řešení dílčího úkolu 3letého grantu VaV-SM/9/86/05 „Studium vzniku sekundárních částic z plynných prekurzorů a jejich podílu na celkové imisní zátěži“, řešení dílčího úkolu grantu „Magnetické vlastnosti částic pevného atmosférického spadu a jejich vztah ke znečištění prostředí“ a „Identifikaci emisí ze spalovacích motorů v ovzduší Prahy“ (zadavatelem je Hlavní město Praha, Odbor životního prostředí) ve spolupráci s pracovištěm Ústavu chemických procesů.

Výzkumná činnost centra byla dále zaměřena na pokračování řešení projektu FP6 - Horizontál - HYG, SSPI – CT – 2004 - 513660 - Horizontal standards on Hygienic Microbiological parameters for Implementation of EU Directives of Sludges, Soils and treated Biowastes.

Centrum také provádí „Retrospektivní studii koncentrací indikátorových PCB a vybraných chlorovaných pesticidů v séru populace ČR v období 1970-1996“, grant IGA NR9015-3, 2006-8. Cílem projektu je retrospektivní sledování hladin vybraných POPs ve směsných vzorcích séra české populace se zohledněním věku

a pohlaví v oblastech shodných s oblastmi realizace subsystému V – biologický monitoring. Dále jsou sledovány vztahy mezi hladinami celkových lipidů, cholesterolu a triglyceridů v séru a koncentracemi sledovaných xenobiotik. Dalším projektem centra je „Rtuť a metylrtuť ve vlasech vybrané populace v ČR jako bioindikátor expozice rtuti“, grant IGA NR8955-3/2006. Cílem projektu je vypracování a zavedení jednoduché metody na stanovení rtuti a metylrtuti ve vlasech metodou AAS a její další využití při sledování časových trendů u vybraných populačních skupin v ČR.

Další výzkumnou činností centra je „Vývoj koherentního přístupu k biologickému monitoringu v Evropě (Development of a coherent approach to human biomonitoring in Europe). Cílem je harmonizace postupů biologického monitorování (výběr populačních skupin, dotazníkové šetření, volba matric a analytů, laboratorních postupů, databáze, statistické zpracování dat a jejich interpretace) v rámci členských států EU a spolupráce na projektu ESBIO (Expert team to Support Biomonitoring) v rámci 6. RP. Dále „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ (PHIME): odborná skupina genetické toxikologie je jedním z cca 30 partnerů mezinárodního integrovaného projektu PHIME řešeného v rámci 6. rámcového programu EU. Projekt byl zahájen 1.3. 2006 a je plánován na 5 let. Poskytne údaje o expozici rizikových populací za podmínek běžné a zvýšené expoziční zátěže z prostředí. Budou sledovány hladiny vybraných toxických prvků (olovo, kadmium, rtuť) v dětské populaci ve věku 7-10 let s odlišnou předpokládanou zátěží (v blízkosti zdroje vysoké kontaminace, děti bydlící ve městě a na venkově). Dále budou sledovány prvky související se zátěží z dopravy (platina, paladium, rhodium). Výsledky budou porovnávány s dalšími participujícími státy. Centrum se účastní také studie expozice těžkým kovům u dětí předškolního věku, zahrnující účast na projektu, zaměřeném na zjišťování koncentrace škodlivin v prostředí základních škol. Dalším výzkumným úkolem centra v rámci 6. RP je hodnocení vlivu dlouhodobé nízké zátěže chemickými látkami u citlivé populace. V rámci EU řeší centrum projekt ENHIS II (Establishment of Environmental Health Information System Supporting Policy) - Vytvoření Informačního systému zdraví a životního prostředí. Dalšími řešenými projekty jsou HAPIEE I (Determinants of the epidem. of cardio. Disease in centr. and eastern Europe) - Determinanty epidemiologických a kardiovaskulárních onemocnění ve stř. a vých. Evropě a HAPIEE II (Health disparities and aging in societies in transition) - Kvalita života stárnoucí populace.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Na žádost MZ byla zpracována příručka „Hygienické minimum pro pracovníky ve vodárenství“ jako učební materiál k novelizované vyhlášce č. 490/2000 Sb. Ve spolupráci s Centrem pro další vzdělávání ve vodním hospodářství uspořádali pracovníci centra první školící kurzy k této problematice.

V rámci postgraduálního vzdělávání uspořádalo NRC pro pitnou vodu celkem 2 semináře, 1 konzultační den a 5 stáží pro více než 200 osob; pracovníci centra přednesli přes 120 přednášek na různých seminářích a konferencích v ČR i zahraničí.

Centrum má své průběžně aktualizované internetové stránky pro odbornou i laickou veřejnost. V rámci osvětové činnosti byl m.j. vydán leták o pitném režimu a balených vodách.

Pracovníci Odborné skupiny hygieny půdy a odpadů se v roce 2006 podíleli na dalším vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v rámci systému SZÚ, rovněž i postgraduálního vzdělávání v resortu zdravotnictví (ILF) i mimo něj. Byly uspořádány 2 konzultační dny k problematice odpadů a volných hracích ploch a bezpečnosti sportovních a dětských hřišť, dva kurzy týkající se hodnocení nebezpečných vlastností odpadů a hygienické problematiky nakládání s odpady. Odborníci centra se podíleli na školení diplomantů a doktorantů: přednášková a školící činnost pro SŠ i VŠ (3. LF UK, NCO NZO, ILF, VŠCHT), dokončení diplomových a doktorandských prací (3 práce).

Centrum prezentovalo metodiky a výsledky své odborné činnosti při stážích studentů středních zdravotnických škol a v rámci výuky mediků na 3. lékařské fakultě UK.

F. Jiné odborné činnosti

V rámci expertizního posuzování zdravotní bezpečnosti výrobků a chemických látek, určených pro styk s pitnou vodou, bylo posouzeno 33 skupin výrobků. Pracovníci centra se podíleli na práci rozkladové komise ministerstva životního prostředí, dále pak na posudkové činnosti v rámci grantových agentur. Odborníci ze skupiny genetické toxikologie spolupracují s Ústavem hygieny a preventivní medicíny LF v Hradci Králové při stanovení mutagenity moče psoriatických pacientů, léčených Goeckermanovou metodou.

Více informací o činnosti centra je na webu: <http://www.szu.cz/chzp/index.htm>.

3.4. Centrum pracovního lékařství

Vedoucí centra: doc. MUDr. Pavel Urban, CSc.

Pracovní tým: 80 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání centra

Posláním centra pracovního lékařství SZÚ je sloužit jako vědecko-výzkumná a expertní základna Ministerstva zdravotnictví a státního dozoru v oblasti ochrany a podpory zdraví při práci. Centrum se zabývá zejména hodnocením rizika působení škodlivých chemických, fyzikálních i psychosociálních faktorů práce a pracovního prostředí na zdraví člověka a možnostmi ochrany před tímto působením. Základem činnosti centra je aplikovaný výzkum zaměřený na systematickou aktualizaci vědeckých podkladů a metod v oblasti pracovního lékařství a hygieny práce. O výsledky výzkumu se opírá kompetentní plnění dalších úkolů centra, jako jsou činnosti referenční, expertizní, autorizační, metodická, vzdělávací, účast na tvorbě legislativy v oblasti ochrany zdraví při práci, na transpozici příslušné legislativy EU a účast v systému kontroly kvality. Centrum se také podílí na monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k pracovnímu prostředí. Centrum je zapojeno do sítě WHO spolupracujících center v oblasti pracovního lékařství.

2. Programové priority

V roce 2006 zahrnovaly aktivity CPL široké spektrum činností od složitých laboratorních analýz v rámci referenční, vědecko-výzkumné a expertizní činnosti, přes zpracovávání komentářů, připomínek a poskytování informací k nejrůznějším, odborně náročným a specifickým problémům týkajícím se různých oblastí pracovního i životního prostředí, až po problematiku transpozice legislativy EU v oblasti BOZP do právního systému ČR a její implementace do praxe. Jednou z programových priorit CPL v roce 2006 byla příprava změn, které vyplývají z nařízení EP a Rady č. 1907/2006/ES (tzv. REACH). Potřeba zvládnout narůstající požadavky, které s problematikou REACH souvisejí, si vynutila některé změny v organizační struktuře centra. Pracovní týmy odborníků zabývajících se problematikou chemických látek byly seskupeny do dvou nových odborných skupin – pro hodnocení expozice chemickým látkám na pracovišti a pro chemickou bezpečnost. V současné době je CPL členěno do 7 odborných skupin.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

- Pracovníci CPL působili aktivně v Radě vlády pro BOZP a jejích stálých výborech.
- Na základě rozhodnutí MZ bylo CPL v roce 2006 nově pověřeno zpracováváním odborných stanovisek a podkladů pro MZ a Krajské úřady ve správním řízení o nemocech z povolání a odborných stanovisek k dotazům, stížnostem a odvoláním v oblasti pracovně-lékařské péče a nemocí z povolání. Bylo zpracováno 45 těchto stanovisek.
- V rámci konzultační činnosti pro MZ bylo dále zpracováno 148 písemných vyjádření k různým problémům a bylo poskytnuto cca 400 telefonických nebo e-mailových konzultací.

- Pracovní skupina složená z odborníků centra zpracovala na žádost MPSV odborné podklady pro přípravu nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí.
- Byly připomínkovány návrhy novel zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a zákona č. 95/2004 Sb., o lékařských povoláních. Byl vypracován právní názor k aplikaci zákona č. 411/2005 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, který byl zveřejněn na webových stránkách SZÚ/CPL.
- Bylo vypracováno velké množství připomínek k novele vyhlášky č. 232/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o chemických látkách a chemických přípravcích, týkající se klasifikace, balení a označování nebezpečných chemických látek a chemických přípravků.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

Referenční činnosti

Z rozhodnutí MZ byla v roce 2006 z HS hlavního města Prahy převedena na CPL Národní referenční laboratoř pro neionizující elektromagnetická pole a zařízení. V současné době v rámci CPL působí celkem 8 národních referenčních laboratoří či pracovišť. Pracovníci těchto laboratoří vykonávali metodickou a konzultační činnost pro MZ, další orgány státní správy, orgány ochrany veřejného zdraví, zdravotní ústavy, pro lékaře v hygienickém terénu, lékaře poskytující pracovnělékařskou péči, pro zaměstnavatele i odborové organizace. Těžiště referenční činnosti bylo především v hodnocení profesionální expozice fyzikálním a chemickým faktorům, vypracovávání odborných stanovisek k hygienické problematice různých technologií, vývoj nových analytických metod a provádění referenčních analýz.

Další metodické činnosti

- Ve spolupráci s VÚBP byly vypracovávány právní názory a podklady k zodpovězení dotazů na aplikaci předpisů týkajících se závodní preventivní péče, ochrany zdraví při práci a ochrany veřejného zdraví.

- Pro Registr chemických látek MZ byla v rámci hodnocení rizika posouzena kvalita dokumentace a vypracována zpráva o hodnocení rizika podle daného formuláře v češtině i angličtině pro 19 chemických látek a byla posouzena dokumentace 4 biocidů.
- Bylo zpracováno celkem 145 bezpečnostních listů.
- Pracovní skupina pro expoziční limity CPL projednala v roce 2006 celkem 9 PEL/NPK-P. Pro 34 látek posoudila hodnoty PEL a NPK-P dané směrnicí Komise 2006/15/ES. Dále byly posuzovány některé závažné problémy expozice směsím chemických látek (dýmy vznikající při svařování, prachové směsi, nitrosaminy).
- Bylo vypracováno 67 hodnocení zdravotních rizik z hlediska hygieny práce pro nakládání s GMO.

- V rámci Informačního programu pro toxikologii a environmentální zdraví pracovníci CPL zpracovali za ČR potřebné podklady pro Světovou toxikologickou knihovnu. V dohledné době bude tato virtuální knihovna zpřístupněna i pro českou veřejnost.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

- Pokračovala spolupráce CPL s Monitoringem zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí. Centrum je garantem subsystému VII: Zdravotní rizika pracovních podmínek a jejich důsledky.
- CPL je zapojeno do činnosti Informačního systému kategorizace prací – KaPr, pracovníci centra jsou členy Rady tohoto registru.
- Pokračovala činnost Národního registru nemocí z povolání. Ve spolupráci s ÚZIS byly vydány Závazné pokyny pro sběr dat a byly vytvořeny elektronické verze formulářů pro potřebu Registru. Registr je napojen na systém evropské statistiky nemocí z povolání (EODS) Evropského statistického úřadu (EUROSTAT).
- V Registru expozic chemickým karcinogenům (REGEX) bylo v roce 2006 dosaženo plošného pokrytí celého území ČR. Ke konci roku 2006 bylo registrováno 5 499 osob, o kterých je k dispozici 10 395 záznamů.

D. Výzkumná činnost

Témata výzkumných projektů řešených v roce 2006 byla zaměřena na identifikaci faktorů ohrožujících lidské zdraví při profesionální či environmentální expozici, na hodnocení závažnosti expozice těmto faktorům, na studium jejich biologických účinků, identifikaci nejohroženějších populačních skupin a na zkoumání příčin interindividuální variability odezvy na jednotlivá agens. Výsledky tohoto výzkumu jsou využívány k aktualizaci vědeckých podkladů a metod pro kvantitativní hodnocení zdravotního rizika spojeného s profesionální a environmentální expozicí. Výsledky byly publikovány v odborných časopisech a na tuzemských i mezinárodních konferencích – celkem více než 100 publikací.

Grantové projekty:

- V roce 2006 řešilo CPL 17 grantových projektů podporovaných tuzemskými i zahraničními agenturami. V průběhu roku bylo úspěšně zakončeno celkem 6 projektů a bylo podáno 10 nových grantových přihlášek.

Institucionální výzkum:

- Z prostředků CPL byla financována účast na dvou projektech ve WHO Collaborating Centers in Occupational Health Work Plan 2006-10: 1) Pokles plicních funkcí spojený s různou mírou profesionální expozice azbestovému prachu a 2) Pracovnílékařský profil České republiky - Ukazatele expozice a zdravotních následků.
- První výsledky studia koncentrace rtuti v mozku pacientů trpících demencí Alzheimerova typu byly prezentovány na kongresu Evropské federace neurologických společností (EFNS) v Glasgowě, kde získaly 1. cenu posterové sekce.
- V roce 2006 pokračovalo sledování zdravotního stavu pracovníků exponovaných diisokyanátům při výrobě polyuretanových pěn. Výsledky těchto vyšetření budou využity ke kvantifikaci zdravotních rizik spojených s expozicí diisokyanátům.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

V roce 2006 získalo CPL akreditaci Ministerstva zdravotnictví pro uskutečňování vzdělávacího programu pro specializační obor pracovní lékařství, což lze považovat za vysoce prestižní ocenění odborné úrovně centra. V rámci systému celoživotního vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků zorganizovalo CPL celou řadu vzdělávacích akcí. Tyto akce byly vesměs zařazeny mezi akce celoživotního vzdělávání lékařů garantované ČLK a bylo pro ně získáno souhlasné stanovisko k zařazení do kreditního systému celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Z nejdůležitějších vzdělávacích akcí pořádaných CPL v roce 2006 lze uvést:

- Organizace a aktivní účast na mezinárodním kolokviu “Incorporation of the quality of life as another dimension of the risk assessment process“ v Praze,
- Organizace 5 konzultačních dnů s návštěvností vždy cca 200-250 posluchačů,
- XXI. Teisingerův den průmyslové toxikologie
- 30. Benův den fyziologie a psychologie práce,
- Organizace sekce průmyslové neurologie na 38. Mezinárodním dunajském sympoziu o neurologických vědách v Brně
- Certifikovaný kurz Hodnocení a kontrola zdravotních rizik na pracovišti,
- Inovační kurz moderní epidemiologie,
- Inovační kurzy Nebezpečné látky a přípravky
- Semináře podpory zdraví na pracovišti.
- Zajištění jednorocní stáže pro studenta z ČLR
- Četné vyžádané přednášky v rámci akcí IPVZ, NCONZO, Lékařských fakult UK, Přírodovědecké fakulty UK, Lesnické a environmentální fakulty ČZU i dalších institucí a konzultace při studentských diplomových pracích z preventivního lékařství
- Edukační materiály, např. sylaby přednášek, které zazněly při vzdělávacích akcích pořádaných CPL jsou zveřejňovány na webových stránkách CPL. Jiné odborné činnosti

Poskytování zdravotní péče

V roce 2006 mělo CPL uzavřenou smlouvu o poskytování zdravotní péče v odbornosti 205 (tuberkulóza a respirační nemoci) s Oborovou zdravotní pojišťovnou zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, se Zaměstnaneckou pojišťovnou Škoda, s Revírní bratrskou pokladnou, se Zdravotní pojišťovnou Metal-Aliance a s Českou národní zdravotní pojišťovnou. V rámci této odbornosti bylo vyšetřeno 128 osob a bylo provedeno 843 výkonů v celkovém objemu 149 065 bodů. Laboratoř plicních funkcí CPL se v roce 2006 podílela na zajišťování závodní preventivní péče ve dvou podnicích formou specializovaných vyšetření, jež jsou součástí preventivních prohlídek (následně prohlídky u osob dříve profesionálně exponovaných azbestu, vyšetřování pracovníků profesionálně exponovaných diisokyanátům). V červnu 2006 absolvovalo CPL úspěšné výběrové řízení pro poskytování zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění v oboru pracovní lékařství.

Expertizní činnost

Za rok 2006 zpracovalo CPL cca 220 expertizních posudků a rovněž zajišťovalo zkoušky drážných vozidel. Aktivity v oblasti podpory zdraví při práci:

- Pracovníci CPL zajišťovali průběh 2. ročníku soutěže Podnik podporující zdraví pro rok 2006. Na téma podpory zdraví na pracovišti bylo poskytnuto cca 50 konzultací pro KHS, ZÚ a podniky. Na webu SZÚ/CPL byly zprovozněny zvláštní internetové stránky Národní sítě podpory zdraví na pracovišti.

- V lednu 2006 bylo na CPL hlavním hygienikem ČR zřízeno Národní kontaktní centrum Evropské sítě pro podporu zdraví na pracovišti.
- Významnou mezinárodní aktivitou v oblasti podpory zdraví byla spolupráce na evropském projektu Dragonfly (2005-6), jehož cílem bylo zmapovat situaci v podpoře zdraví na pracovišti v nově přistoupivších a kandidátských zemích Evropské unie.
- Byla zahájena spolupráce na evropském projektu Move Europe (2006-2009), který je zaměřen na zlepšování podpory zdraví na pracovišti orientované na zdravý životní styl.

Více informací o činnosti centra je na webu: <http://www.szu.cz/chpnp/index.php>.

3.5. Centrum hygieny potravinových řetězců

Vedoucí centra: Doc. MVDr. Jiří Ruprich, CSc.

Pracovní tým: 31 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání centra

Základním posláním centra je odborná práce na rozhraní mezi oblastí náležející kompetenčně resortu zdravotnictví a oblastí spravovanou zemědělskými a dalšími odborníky. Zaměření zdravotnických organizací na tuto oblast bylo doporučeno WHO již před 30 lety, jako efektivní způsob prevence zdravotních problémů spojených s potravinami a výživou. V praxi centrum zaměřuje svoji činnost především na problematiku bezpečnosti potravin a na aplikovanou výživu. Práce je soustředěna především na hodnocení dietární expozice populace nebezpečným agens a charakterizaci zdravotních rizik. Výsledky jsou důležitým podkladem pro národní zdravotní politiku i pro obhajobu vědecky opodstatněných národních zájmů při přípravě legislativy na úrovni Evropské unie.

2. Programové priority

Programovou prioritou v činnosti centra bylo pokrytí všech částí systému analýzy rizika v oblasti bezpečnosti potravin a aplikované výživy. Část týkající se hodnocení zdravotních rizik byla realizována především v rámci výzkumné a monitorovací činnosti centra. Část týkající se řízení zdravotních rizik byla realizována zejména prostřednictvím posuzování žádostí o schvalování potravin nového typu, geneticky modifikovaných organismů a technickým zabezpečením systému rychlého varování pro potraviny a krmiva EU pro OOVZ. Vedle toho se centrum podílelo na tvorbě podkladů pro národní legislativu i legislativu EU. V řadě případů pak centrum připravovalo odborné podklady pro rozhodování státních orgánů, především MZ ČR, ale v některých případech i MZe ČR. Část týkající se komunikace o zdravotních rizicích byla realizována především formou spolupráce na vzdělávání (výuka na univerzitách i v rámci doškolování pracovníků OOVZ), pravidelnou spoluprací s médii (např. komentáře zveřejňované v denním tisku nebo vystoupení v rozhlasu a televizi, ale i podporou výstupů nezávislého Vědeckého výboru pro potraviny, který centrum hostí. Významnou část komunikace představovala i tvorba vlastních webových stránek, jak pro odborníky (týmový web pro správu případů RASFF, GMO a PNT), tak i

pro širokou veřejnost (např. výstupy Vědeckého výboru pro potraviny, výsledky monitoringu dietární expozice populace ČR, spotřeba potravin před vstupem ČR do EU. Výsledky práce lze charakterizovat pro následující oblasti.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2006 se centrum podílelo na přípravě podkladů pro novelizaci „Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR po přistoupení k EU“ (usnesení vlády ČR č. 1277/2004), s cílem vymezit program na další dva roky. Dále se pracovníci centra podíleli na přípravě dílčích odborných podkladů pro oblast regulace hygienických limitů pro potraviny (např. příprava a novelizace nařízení EK pro kontaminující látky), při přípravě rozhodnutí EK v oblasti potravin nového typu (PNT) a geneticky modifikovaných organismů (GMO).

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

Centrum sloužilo i v roce 2006 jako referenční místo OOVZ pro systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Za rok centrum přijalo 951 zpráv a technicky z nich zpracovalo 228 jako významných pro informační systém OOVZ, což je více než dvojnásobný nárůst ve srovnání s rokem 2005. Ukazuje se, že systém RASFF EU, v kombinaci s dalšími systémy rychlého varování (např. INFOSAN WHO), hraje stále důležitější roli při řízení činnosti dozorových orgánů.

Centrum je sídlem pracovní skupiny pro potraviny nového typu (PNT). Ta za rok připravila 27 odborných stanovisek k žádostem podaným v EU, vznesla 35 dotazů k CS EU a písemně odpověděla na 103 dotazů z jiných zemí EU, a konečně korigovala 4 nové překlady rozhodnutí EK v oblasti PNT. Pro pravidelná jednání pracovní skupiny pro PNT při EK byly připraveny materiály např. pro katalog PNT EU.

Koordinační pracoviště pro posuzování geneticky modifikovaných organismů (GMO) na centru zpracovalo ve spolupráci s dalšími centry SZÚ 27 odborných posudků k žádostem o uvádění GMO do životního prostředí v ČR a 48 odborných posudků k oznámením organizací o uzavřeném nakládání s GMO v ČR (podle zákona č. 78/2004 Sb.). Odborné posudky byly zaměřeny zejména na hodnocení zdravotního rizika posuzovaných GMO.

Počty odborných posudků v nejdůležitějších oblastech za rok 2006:

Charakter odborné práce pro MZ ČR / EK	Počet posudků
Hlášení systému rychlého varování pro potraviny / krmiva	228
Schvalování geneticky modifikovaných organismů	75
Schvalování potravin nového typu	169

Na centru pracovala v roce 2006 dvě národní referenční pracoviště (pro mikroskopické houby a jejich toxiny; pro listerie), jedno nové referenční pracoviště bylo zřízeno (pro GMO) nařízením EK č. 1981/2006. Referenční pracoviště pro listerie se na sklonku roku významně zapojilo do specializované diagnostiky v případě epidemie listeriózy v ČR (typizace 196 izolátů *L.monocytogenes* z potravin a od nemocných osob).

V roce 2006 pokračovalo centrum ve své práci tzv. „kontaktního bodu WHO pro bezpečnost potravin“. Vedle poskytování informací WHO centrum pokračovalo v šíření informací ze systému rychlého varování WHO (INFOSAN) pro OOVZ.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Centrum dlouhodobě garantuje národní program v oblasti monitoringu dietární expozice člověka. V roce 2006 byly vyhodnoceny výsledky monitorovacího období 2004-2005 (viz <http://www.chpr.szu.cz/monitor/tds05c/tds05c.htm>), které přináší unikátní hodnocení expozice, případně i charakterizaci zdravotního rizika pro řadu nebezpečných chemických a biologických agens v typické české stravě (kontaminující látky, bakteriální patogeny, mikroskopické houby a jejich toxiny a geneticky modifikované organizmy). Výsledky slouží jak na národní úrovni, tak i jako podklady pro Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA). Odběry vzorků pro tento monitoring jsou zajišťovány ve spolupráci s 12 zdravotními ústavami na různých místech v ČR. Metodika longitudinální studie a výsledky práce byly prezentovány na pravidelném světovém setkání provozovatelů systémů tzv. Total Diet Study v Pekingu (Čína), organizovaném WHO (viz web: <http://www.chpr.szu.cz/publications/2006/2006.htm>).

D. Výzkumná činnost

Tématickou prioritou výzkumu centra byla oblast bezpečnosti potravin a aplikované výživy. V roce 2006 bylo centrum zapojeno do řešení 4 mezinárodních projektů. Jednalo se o projekty 6. rámcového projektu (SAFEFOODS, EFCOVAL) a DG SANCO (ENTER-NET). Centrum rovněž participovalo v projektu WHO (GLOBAL SAL-SURV). Na národní úrovni byly řešeny 2 projekty NAZV MZe ČR (SALMREZ, BIOFILMY), 1 projekt MŠMT ČR (Mikrobiologická rizika v mlékárenských výrobcích) a 1 projekt MŽP ČR (Laboratorní

detekce geneticky modifikovaných organismů používaných pro výrobu potravin a krmiv). V souvislosti s výzkumnou a další činností centra publikovali v roce 2006 pracovníci centra celkem 55 různých odborných prací.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Vedoucí odborníci centra zabezpečovali i v roce 2006 pravidelné přednášky v oborech týkajících se výživy člověka, mikrobiologie, chemie a toxikologie. Tyto přednášky jsou připravovány jak pro doškolení zdravotnických odborníků (NCONZO, ILF), tak i pro pregraduální výchovu medicínských odborníků. Na centru probíhají pravidelné exkurze studentů středních i vysokých škol. Centrum některé studenty akceptuje i na dlouhodobější stáže (6 studentů). Na centru si studenti medicínských i technických univerzit připravují své diplomové a doktorandské práce (7 prací). Pracovníci centra vykonávají funkce členů oborových rad některých univerzitních komisí pro obhajoby doktorandských prací (např. hygieny potravin, toxikologie, atp.). V průběhu roku připravili pracovníci centra na vyžádání médií také několik odborných komentářů pro širokou veřejnost (např. k problematice GMO, k problematice PAH, k problematice *trans*-MK, k problematice listerií, atp.).

F. Jiné odborné činnosti

Významnou činností centra v roce 2006 byla technická podpora činnosti tzv. Vědeckého výboru pro potraviny (VVP), jenž byl zřízen MZ ČR podle vládního usnesení č.1320/2001, jako partnerský tým v souvislosti s ustavením EFSA. Centrum zabezpečovalo rozsáhlou formální i odbornou recenzi výstupů VVP, které jsou dostupné na webu: <http://www.chpr.szu.cz/vedvybor/vvp.htm>. Mezi nejvíce využívanými výstupy VVP z roku 2006 byly především přehledné materiály k problematice doplňků stravy a potravin nového typu, které jsou využívány jak kontrolními organizacemi pro potraviny, tak i některými univerzitami k výuce studentů. Centrum se podílelo i na specializované expertizní činnosti pro nestátní subjekty. Z kapacitních důvodů byl rozsah těchto prací značně omezený. Většinou šlo o specializovaná laboratorní vyšetření v referenčních laboratořích.

Více informací o činnosti centra je k dispozici na webu: <http://www.chpr.szu.cz>.

3.6. Oddělení biostatistiky a informatiky

Vedoucí oddělení: RNDr. Bohumír Procházka, CSC.

Pracovní tým: 13 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání oddělení

Hlavní činností OBI jsou veškeré práce spojené se zajištěním tvůrčí spolupráce s jednotlivými centry a řešiteli grantů v oblasti aplikace statistických metod, zpracování dat a poskytováním odborných konzultací pro pracoviště SZÚ a HS. Další oblastí činnosti jsou práce spojené se správou a rozvojem počítačové sítě, její ochranou, provozem IT techniky, zajištěním provozu internetových stránek SZÚ a provozem síťových aplikací SZÚ.

2. Programové priority

Odborné priority lze rozdělit do dvou základních oblastí, a to jednak na rozvoj a provoz IT technologií a jejich využití v rámci celé organizace a na druhé straně na plnou podporu výzkumu a ostatních činností SZÚ v oblasti biostatistiky prostřednictvím podílu na řešení úkolů jednotlivých center. Další prioritou je i pokračování v provádění výzkumu v oblasti dětské antropometrie.

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2006 se pracoviště podílelo na rozvoji celorepublikového informačního systému pro hlášení infekčních onemocnění EpiDat a jeho napojení na celoevropské systémy ECDC. Rovněž se podílelo na analýzách hlášených případů onemocnění HIV/AIDS a rozvoji příslušného systému.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

Pracovníci celého oddělení se podíleli na tvorbě, provozu a rozvoji celorepublikových registrů provozovaných ministerstvem zdravotnictví (registr povinných hlášení infekčních onemocnění EpiDat, registr akutních respiračních infekcí ARI, registr kategorizace práce KaPr a krizového registru Pandemie) a na činnosti poradního sboru pro informatiku hlavního hygienika ČR. Dále se za SZÚ a MZ podíleli na činnosti mezinárodních projektů v rámci Basic Surveillance Network ECDC, Evropského centra pro epidemiologické modelování HIV/AIDS, Network on Modeling EC, EISS mapping project a EISS mortality early warning and surveillance. Spolupracovali s WHO na konstrukci růstových standardů dětí.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Statistická část oddělení se podílela na přípravě šetření a analýze dat různých subsystemů Centra hygieny životního prostředí, časové i prostorové analýze dat surveillance infekčních nemocí, statistické detekci epidemií.

D. Výzkumná činnost

Odborníci pracoviště se podílí na řešení různých grantů vedených jak v SZÚ, tak i mimo. Z OBI jsou řízeny výzkumné aktivity v oblasti dětské antropometrie včetně řešení grantu „Růst dítěte a jeho hodnocení, sociální nerovnosti a další faktory, které růst ovlivňují“ a provádění prací v oblasti celostátního antropometrického výzkumu dětí se zaměřením na růstové křivky, sekulární trend a obezitu. V rámci této činnosti jsou prováděny aktualizace růstových grafů a doprovodného textu pro Zdravotní záznamník.

Pracovníci OBI zajišťují zpracování různých projektů (včetně dotazníkových studií) řešených všemi centry SZÚ. Mezi odborné projekty a úkoly, na nichž se podstatně podíleli pracovníci OBI statistickým a technickým řešením, patří zejména: modelování v oblasti toxikologie a toxikokinetiky, podíl na analýzách v oblasti epidemiologie, příprava podkladů vycházejících z demografických dat a jejich využití pro epidemiologické analýzy. Odborníci OBI se podíleli na publikační a recenzní činnosti, účastnili se domácích i zahraničních konferencí, často se zvanými přednáškami.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Odborní pracovníci OBI zabezpečovali i v roce 2006 pravidelné přednášky v oblasti biostatistiky. Tyto přednášky jsou připravovány jak pro doškolování zdravotnických odborníků, tak i pro pregraduální výchovu medicínských odborníků. Věnovali se přednáškové činnosti včetně výuky biostatistiky v kurzech akreditovaných SZÚ.

F. Jiné odborné činnosti

Pracovníci OBI jsou členy různých komisí, odborných rad a výborů odborných společností. Specialisté OBI vytvářeli programové prostředky podle požadavků jednotlivých pracovišť. Prováděli grafické práce související s prezentací výsledků pracovišť. Navrhovali a konstruovali speciální elektronická zařízení pro účely ústavu.

3.7. Středisko vědeckých informací

Vedoucí střediska: Mgr. Jana Veselá

Pracovní tým: 19 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání střediska

Základním posláním střediska a jeho odborné knihovny je zajišťování knihovnicko-informačních služeb pro výzkumná a odborná pracoviště SZÚ, dále pak poskytování služeb překladatelských, edičních a reprografických. Knihovna poskytuje v rámci své gesce také veřejné knihovnické a informační služby, zejména uživatelům sítě VISZ, pracovištím hygienické služby a další odborné i laické veřejnosti.

2. Programové priority

Programovou prioritou střediska bylo poskytovat aktuální informace z nejnovějších informačních zdrojů. Fond knihovny byl systematicky doplňován celou domácí knižní i časopiseckou produkcí příslušné oblasti a vybranými zahraničními tituly. Střediskem byla dokončena delimitace knihovního fondu určeného pro Státní ústav radiální ochrany, následně byla zahájena periodická revize fondu, včetně obsahové prověrky. Středisko nadále zabezpečovalo přístup do plnotextových a oborových bibliografických databází v rámci 5 projektů MŠMT a MZ ČR, propagaci těchto databází a individuální školení uživatelů. U těchto databází byly průběžně koordinovány duplicitní přístupy a doplňovány kolekce časopisů. Pracovníci střediska zabezpečovali překladatelské služby pro pracoviště SZÚ a MZ ČR, včetně jazykových konzultací. Značné úsilí bylo vynaloženo na zkvalitnění vydavatelských činností, které jsou směřovány na zlepšení prezentace časopisů *Central European Journal of Public Health* a *Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica* a jejich optimální využití v databázích, které časopisy indexují.

A. Knihovnicko-informační služby

V roce 2006 bylo knihovnou zapůjčeno 28 368 knihovních jednotek, požadavků na meziknihovní služby bylo vybaveno 2093. V rámci systému Virtuální polytechnické knihovny (systém elektronického zasílání dokumentů) poskytovalo SVI již rutinně služby jako účastnická knihovna. Bylo vyhotoveno 1160 retrospektivních rešerší a 101 rešerší průběžných. U rešerší typu citovanost autora byly výstupy redakčně upravovány podle platných norem.

B. Tvorba www stránek a portálů

Ve spolupráci s Centrem pracovního lékařství SZÚ byly vytvořeny české webové stránky v rámci projektu National Library of Medicine USA: World library of toxicology, chemical safety and environmental health. Pracovníci střediska průběžně soustřeďovali a zpracovávali údaje o meziročním přírůstku personální bibliografie pracovníků SZÚ. Pro tyto účely byla vyvinuta nová soustava online dotazníků na webu SVI.

C. Ediční činnost

Časopis Central European Journal of Public Health byl nově začleněn společností EBSCO Publishing do databáze Medline with Full Text. V průběhu roku byla prováděna rozsáhlá aktualizace údajů o časopise, včetně obsahu archivu starších ročníků, na webových stránkách polského projektu Index Copernicus. V závěru roku časopis prošel novým hodnocením s výsledkem 10 bodů škály Index Copernicus. Pro webové stránky časopisu byla vytvořena část digitalizovaného archivu starších čísel do úrovně abstraktů a dokončena nová grafická úprava obou jazykových verzí stránek.

D. Jiné odborné činnosti

SVI zabezpečovalo další vyžádané služby z jednotlivých center (redakční práce u neperiodických publikací, fotoslužby, digitalizace a grafické úpravy dokumentů).

Více informací o činnosti střediska a popis dostupných služeb pro veřejnost je dostupný na webu: <http://www.szu.cz/svi/index.html>.

3.8. Středisko pro kvalitu a autorizaci

Vedoucí střediska: MUDr. Věra Chaloupková

Pracovní tým: 9 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2006)

1. Poslání střediska

Základním posláním střediska je zabezpečení programu kontroly kvality poskytovaných služeb v oblasti ochrany veřejného zdraví (OVZ). Na základě pověření dle zákona o OVZ se jedná především o metodické a organizační zabezpečení programu autorizace laboratoří pro vyšetřování a měření v OVZ, autorizace osob k hodnocení zdravotních rizik v oblastech definovaných zákonem o ochraně veřejného zdraví a o koordinaci a realizaci programu mezilaboratorního porovnávání zkoušek, resp. externího hodnocení kvality v OVZ při respektování požadavků ISO Guide 43. Dalším posláním Střediska v oblasti veřejného zdravotnictví je podílet se dle pokynů MZ ČR na přípravě koncepce programu kvality a efektivity zdravotnických služeb a zásad certifikačního a akreditačního programu zdravotnických zařízení.

2. Programové priority

Programovou prioritou střediska bylo zabezpečit program hodnocení kvality služeb v OVZ formou autorizací a spolupracovat s MZ na řešení základní struktury koncepce kvality a efektivity zdravotnických služeb vzhledem ke zdravotní politice ČR a evropské strategii WHO pro 21. století. V rámci programu autorizace byly revidovány jeho standardy, tj. podmínky pro udělení autorizace a metodické postupy, tj. autorizační návody vztahující se k plnění

požadavků na autorizační proces. V souladu s těmito aktivitami byly zpracovávány vlastní webové stránky pro odbornou i laickou veřejnost zajímající se o problematiku kvality služeb v OVZ. Středisko dále v rámci svých úkolů v oblasti kvality spolupracovalo s MZ ČR, ÚNMZ a ČMI při přípravě řešení koncepce a úkolů v oblasti metrologie v oblasti chemických a biologických měření v souladu s požadavky evropských metrologických institucí.

A. Autorizace laboratoří

V roce 2006 bylo přijato 27 žádostí o autorizaci laboratoří. Z těchto žádostí bylo v roce 2006 uděleno osvědčení o autorizaci 13 laboratořím, 6 dalších žadatelů v autorizačním řízení nepokračovalo, řešení 8 žádostí přešlo do roku 2007. Bylo ukončeno 9 žádostí o autorizaci laboratoří podaných v r. 2005.

V rámci kontrolní činnosti laboratoří v průběhu platnosti osvědčení o autorizaci, v souladu se zákonem č. 258/2000 Sb., v platném znění, byly prověřeny účasti v programu MPZ/EHK u všech autorizovaných laboratoří.

B. Autorizace pracovníků hodnotících zdravotní rizika

Střediskem byl uspořádán kurz, kterého se zúčastnilo 23 účastníků. Na základě úspěšného napsání testu bylo 20 účastníkům vydáno osvědčení o úspěšném absolvování kurzu v hodnocení zdravotních rizik. Pro tuto oblast bylo přijato 8

žádostí, z toho 2 žádosti o vydání osvědčení a 6 žádostí o prodloužení jeho platnosti, vydáno bylo 8 osvědčení. V roce 2006 bylo ukončeno 8 žádostí o prodloužení platnosti osvědčení o autorizaci podaných v roce 2005 a na jejich základě bylo vydáno 12 osvědčení. Proběhla kontrola nad dodržováním podmínek autorizace v HRA za rok 2005. Výsledkem této kontroly jsou posudky členů zkušebních komisí k protokolům předloženým autorizovanými osobami k posouzení. Posudky byly zaslány autorizovaným osobám.

C. Externí kontrola kvality laboratoří

Pracovníci Střediska koordinovali program externí kontroly kvality – MPZ - organizovaný jednotlivými centry SZÚ, a to spec. z pohledu autorizačních požadavků a dále sami zorganizovali mezilaboratorní porovnávání zkoušek (MPZ) pro stanovení anorganických látek v potravinách. Tohoto programu se zúčastnilo 14 laboratoří, z toho 2 ze Slovenské republiky.

Pracovníci Střediska se rovněž podíleli na mezilaboratorním porovnávání zkoušek „Měření prašnosti pracovního prostředí“, kterého se zúčastnilo 42 laboratoří.

B. Výzkumná činnost

Středisko se v rámci své činnosti v bývalém Centru pro kvalitu ve zdravotnictví SZÚ podílelo na řešení projektu CEEQNET, který má zhodnotit používané ukazatele kvality zdravotní péče a vymezit použitelnost stávajících datových zdrojů. Pro další inovaci metodických postupů pro autorizaci v HRA, tj. autorizačních návodů, byla provedena rozsáhlá rešerše posledních vědeckých poznatků pro všechny oblasti hodnocení zdravotních rizik. V rámci přípravy inovace modelu autorizace laboratoří byla pro MZ ČR zpracována úvodní analýza stávajících legislativních, odborných a procedurálních požadavků a návrh na další vývojové aktivity v souvislosti s požadavky EU na zabezpečení služeb poskytovaných v oblasti OVZ.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Pracovníci střediska se aktivně podíleli na postgraduální výuce zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků zabývajících se činnostmi autorizovanými dle zákona o OVZ. Pracovníci střediska se aktivně účastnili konferencí a seminářů týkajících se programů kvality v resortu zdravotnictví v oblasti ochrany veřejného zdraví, i v oblasti zdravotní péče a klinických laboratoří. Byla prohloubena spolupráce s NCO NZO Brno, zvláště v oblasti vzdělávání pracovníků zdravotních ústavů a krajských hygienických stanic, a to formou přednášek na kurzech Hygiena práce; Sensorické posuzování potravin, vody, výrobků; Dezinfekce, sterilizace; Pro manažery jakosti laboratoří; Národní referenční laboratoře pro hluk; Odběry vzorků pokrmů; Odběry vzorků vod; Fyziologie práce; Sensorické hodnocení na úseku výživy; Vedoucí laboratorních center ZÚ. V rámci programu autorizace laboratoří byly organizovány školicí akce pro zájemce o autorizaci, držitele osvědčení o autorizaci a pro koordinátory a auditory autorizačních setů. V rámci programu HRA byl organizován seminář pro držitele autorizace, držitele osvědčení o odborné způsobilosti a zástupce KHS a ZÚ.

C. Jiné odborné činnosti

Středisko spolupracovalo s Hospodářskou komorou ČR formou účasti na jednáních její Poradní skupiny pro technickou legislativu při zahájení řešení problematiky konsenzuálního pohledu na efektivitu zabezpečení a dalšího sledování kvality služeb poskytovaných v OVZ. Provedlo velký počet konzultací s pracovníky MZ ČR, SUKL, ÚNMZ, zdravotnických zařízení a také se zájemci o program autorizace.

Více informací o činnosti střediska je dostupných na:

<http://www.szu.cz/cekz/index2.php?str=strediskoinfo>

3.9. Oddělení veterinárních služeb

Hlavním úkolem OVS je zabezpečovat podmínky práce experimentátorům pracujících s laboratorními zvířaty. V roce 2006 proběhl nákup laboratorních zvířat i jejich ustájení, nákup diet, léčiv, steliva a použití jednotlivých technologických prvků bez problémů. Celá činnost oddělení se řídila zákonem ČNR č. 246/92 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, realizace vyhlášky MZ ČR 311/97 Sb. o chovu a využití pokusných zvířat a realizace zákona 166/99 Sb. o veterinární péči (tzv. veterinární zákon). OVS v roce 2006 provedlo celkem:

- 200 pitev laboratorních zvířat, z toho 80 pitvaných zvířat bylo vyšetřeno histologicky (200 orgánových vzorků) a 4 pitvaná zvířata byla vyšetřena bakteriologicky,
- 212 stěrů z chovných prostor laboratorních zvířat,
- 14 parazitologických vyšetření.

4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Publikační činnost pracovníků SZÚ za rok 2006 byla průběžně sledována a zpracovávána do databáze Personální bibliografie SZÚ ve Středisku vědeckých informací. Část zpracovaných záznamů bude v průběhu roku 2007 nahlášena do databáze Informačního systému VaV – Rejstříku informací o výsledcích (RIV). V něm jsou evidovány a zpřístupňovány informace o publikační činnosti vztahující se k projektům výzkumu a vývoje a výzkumným záměrům, podporovaným z veřejných prostředků v ČR. K datu 28.2. 2007 bylo zpracováno celkem 491 záznamů prací publikovaných v roce 2006. Výsledkem spolupráce autorů z více center/pracovišť je 34 prací. Postupně byl doplněn rok 2005 na současný stav 520 záznamů. Z celkového počtu 241 článků publikovaných v časopisech bylo 36 článků zveřejněno v 31 titulech impaktovaných časopisů. V impaktovaných časopisech bylo též publikováno 14 abstraktů z konferencí a jiných akcí. Bibliografické záznamy publikační činnosti pracovníků SZÚ za r. 2006 budou uveřejněny v elektronické verzi zvláštního čísla časopisu Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica. Personální bibliografie SZÚ je pro zájemce dostupná na webové adrese: <http://www.szu.cz/svi/ahem.html>.

Autorský podíl center/odborných pracovišť na publikační činnosti (zpracováno k 28.2. 2007, uveden fyzický stav pracovníků)

Pracoviště/ počet pracovníků		CEM	CHŽP	CHPŘ	CZŽP	CPL	OBI	SKA	ŘÚ	Celkem
		156	67	31	84	94	14	9	10	
Článek v časopise	ČR	93	23	9	21	42	11	0	2	201
	Zahr.	17	2	4	4	20	2	0	1	50
Abstrakt v časopise	ČR	2	0	0	0	2	1	0	0	5
	Zahr.	7	0	0	4	7	1	0	0	19
Monografie (vč. CD)	ČR	1	9	4	5	5	1	5	1	31
	Zahr.	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Stat' ve sborníku	ČR	37	35	30	6	12	6	2	0	128
	Zahr.	21	4	8	15	16	8	0	1	73
Stat' v knize	ČR	1	1	0	1	1	0	0	0	4
	Zahr.	6	0	0	0	0	0	0	0	6
Dokument na www	ČR	6	0	0	1	0	0	0	0	7
	Zahr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	ČR	140	68	43	34	62	19	7	3	376
	Zahr.	52	6	12	23	43	11	0	2	149
Celkem		192	74	55	57	105	30	7	5	525

5. PŘÍLOHA: VYBRANÉ UKAZATELE HOSPODAŘENÍ

Roční zpráva o hospodaření za rok 2006 je zpracována dle vyhlášky 323/2005 Sb. ze dne 12. srpna 2005. Zpráva je dostupná na webových stránkách ústavu: <http://www.szu.cz>

Rozpočtové údaje

SZÚ je příspěvkovou organizací, nemá rozepsané závazné ukazatele a neprovádí rozpočtová opatření. Státní rozpočet se podílí 82,5 % na financování činností SZÚ. Příjmy od zdravotních pojišťoven tvoří 6,5 % celkových příjmů SZÚ, ostatní příjmy jsou tvořeny zejména smlouvami o dílo výzkumného a odborného charakteru, případně odbornou činností pro soukromý sektor.

Personální údaje

Počet zaměstnanců pro rok 2006 byl po úpravě stanoven na 640. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců dosáhl za sledované období 592,32.

1. Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví - stav k 31.12.2006

věk	muži	ženy	celkem	%
do 20 let	0	0	0	0
21 – 30 let	18	56	74	11,80
31 – 40 let	16	68	84	13,40
41 – 50 let	33	115	148	23,60
51 – 60 let	72	173	245	39,08
61 let a více	40	36	76	12,12
celkem	179	448	627	100,0
%	28,55	71,45	100,0	

2. Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví - stav k 31.12.2006

vzdělání dosažené	muži	ženy	celkem	%
základní	3	9	12	1,91
vyučen	37	24	61	9,73
střední odborné	0	7	7	1,12
úplné střední	4	9	13	2,07
úplné střední odborné	25	204	229	36,52
vyšší odborné	1	6	7	1,12
vysokoškolské	109	189	298	47,53
celkem	179	448	627	100,0

Platy zaměstnanců

V roce 2006 byl poskytnut příspěvek na platy ve výši 143 803 000 Kč (jako limit z celkového příspěvku). V průběhu roku byl příspěvek snížen o 2 863 000 Kč z důvodu snížení počtu pracovních míst o 13 (snížení finančních prostředků i počtu pracovních míst bylo provedeno v souvislosti s převodem specifických činností na ústřední orgán) a dále pak převodem z prostředků na platy do OON v souhrnné výši 776 000 Kč na celkových 140 164 000 Kč. Prostředky zúčtované k výplatě nebo úhradě mezd byly čerpány ve výši 146 289 887 Kč včetně účelově přijatých prostředků. Z toho prostředky na platy z příspěvku byly čerpány ve výši 139 806 359 Kč.

Celkový údaj o průměrných platech k 31.12.2006:

průměrný hrubý měsíční plat (celkem v Kč)	20 582,-
--	-----------------

Mimorozpočtové zdroje – prostředky na platy (v Kč):

Výzkumné projekty	Prostředky na platy přijaté	Prostředky na platy vyplacené	Nevyčerpané prostředky
IGA	3 761 000	3 742 633	18 367
GAČR	644 000	644 000	-
MŽP	159 100	159 100	-
AV	7 000	7 000	-
MZe	251 000	251 000	-
MŠMT	392 000	385 718	6 282
MPO	150 000	150 000	-
Interní projekty celkem	5 364 100	5 339 451	24 649
Zahraníční výzkumné projekty celkem	1 186 000	1 144 077	41 923
Celkem	6 550 100	6 483 528	66 572

Mimorozpočtové zdroje – prostředků na OON (v Kč):

Příspěvek na OON byl zřizovatelem přidělen ve výši 83 000 Kč a v průběhu roku byl navýšen z prostředků na platy o 675 000 Kč na odstupné a o 101 000 Kč na OON. Prostředky na OON z příspěvku byly čerpány na odstupném ve výši 608 832 Kč a na OON ve výši 175 415 Kč. Čerpání účelově vázaných prostředků na OON dosáhlo 1 570 022 Kč.

Výzkumné projekty	Prostředky na OON vyplacené
IGA celkem	77 996
MŽP	35 000
MŠMT	20 000
ZG - projekt EU CEEQNET	234 500
ZG - projekt EU - BOVAC	25 000
ZG - projekt EU - NOMIRACLE	132 600
ZG - projekt EU - Mechanismus of induction of cancers in the head/neck region by tobacco and alcohol and their prevention	51 050
ZG - projekt EU - Implementation of Mental Health Promotion and Prevention Policies and Strategies in EU Member States and Applicant Countries	46 062

ZG - projekt EU - AMAY	290 150
ZG - projekt EU - TECHNEAU	146 850
ZG - projekt EU - INTARESE	260 900
ZG - projekt EU - EODS	54 264
ZG - projekt EU - PLASTER	97 300
ZG - projekt EU - Ben RHM II	98 350
Celkem	1 570 022

Výzkum a vývoj:

Počty projektů a získaných grantů ze státního rozpočtu:

Grantová agentura	Počet projektů (SZÚ hlavní řešitel)	Počet projektů (SZÚ spoluřešitel)
IGA MZ ČR	13	5
GAČR	2	4
AVČR	0	1
MZe	3	0
MŽP	0	1
MŠMT	3	1
MPO	0	1
Celkem	21	13

Náklady na výzkum a vývoj financované ze státního rozpočtu:

1. SZÚ byl hlavním řešitelem

Neinvestiční prostředky	Výše dotace v Kč	Čerpání v Kč	Vráceno do státního rozpočtu
IGA MZ ČR	11 158 000	11 000 127	157 873
GAČR	1 338 000	1 338 000	0
AV	0	0	0
MZe	1 073 000	1 073 000	0
MŽP	0	0	0
MŠMT	1 079 000	1 079 000	0
Celkem	14 648 000	14 490 127	157 873

Investiční prostředky	Výše dotace v Kč	Čerpání v Kč	Vráceno do státního rozpočtu
IGA MZ ČR	134 000	134 000	0
MŠMT	271 000	271 000	0
Celkem	405 000	405 000	0

2. SZÚ byl spoluřešitel

Neinvestiční prostředky	Výše dotace v Kč	Čerpání v Kč	Vráceno hlavnímu řešiteli
IGA MZ ČR	894 000	879 756	14 244
GAČR	1 309 000	1 309 000	0
MŽP	700 000	700 000	0
AVČR	97 000	97 000	0
MPO	500 000	500 000	0
MŠMT	285 000	276 334	8 666
Celkem	3 785 000	3 762 090	22 910

Projekty výzkumu a vývoje financované z jiných zdrojů než ze státního rozpočtu:

Typ projektu	Počet
Zahraniční projekty	9
Tuzemské projekty	5
Celkem	14

Typ projektu	Náklady v Kč
Zahraniční projekty	4 269 054
Tuzemské projekty	1 807 953
Celkem	6 077 007

Programy nebo projekty spolufinancované z rozpočtu Evropské unie:

Název projektu Evropské unie	Prostředky EU (Kč)		Vlastní vložené prostředky SZÚ (Kč)	
	Neinvestiční	Investiční	Neinvestiční	Investiční
PREVIS	1 068 707	0	0	0
SAFE FOODS	427 406	0	0	0
CEEQNET	317 310	0	0	0
MENNET	147 000	0	0	0
Health Professional and Smoking Cessation in a Larger Europe-Phase 1	10 118	0	0	0

APN BTG	146 690	0	0	0
BOVAC–vývoj profylaktické vakcíny a diagnostic. markerů pro prevenci a diag. Lymeské borreliózy	1 305 893	0	0	0
NOMIRACLE–003956	277 358	170 054	275 756	0
Implementation of Mental Health Promotion nad Prevention Policies and Strategies in EU Member States and Applicant Countries	55 856	0	0	0
DIEPHY–Dietary Exposures to Polycyclic Aromatic Hydrocarbons and DNA Damane	116 150	0	0	0
ETHREAT–European Training for Health Professional on Rapid Responses to Health Threats	32 844	0	97 168	0
AMAY–Aloe Vera–Maximasing yield of effective compounds and development of natural cosmetic products with standardised content of these compounds	559 607	0	0	0
ICTTD 3	68 510	0	0	0
ESBIO	42 271	0	0	0
Benchmarking Regional Health Managment II (Ben RHM II)	98 350	0	0	0
TECHNEAU–Technology enabled universal access to safe water	301 282	0	0	0
PHIME	125 124	0	0	0
INTARESE	292 086	0	0	0
Výzkum biologické účinnosti repelentních přípravků proti krevsaj. hmyzu a některým členovcům	129 099	0	0	0
EODS–Evropská statistika nemocí z povolání	88 256	0	0	0
PLASTER–Innovative production of high quality indoor earth plaster by adding cattail fibre	250 868	0	0	0
EISS	699 952	0	0	0
EPIET	11 643	0	781 376	0
EUVAC.NET	0	0	148 587	0
Celkem	7 071 040	170 054	1 302 887	0

Na dofinancování nákladů spojených s řešením úkolů projektů EU smluvně podchycených byla použita částka 1 622,00 tis. Kč z rezervního fondu SZÚ.

Financování programů reprodukce majetku vedených v informačním systému programového financování:

Název akce	Přidělená dotace v Kč
Rekonstrukce budovy č. 8 /bývalá kotelna/ na administrativní a provozní prostory (evidenční číslo: 235 012 0202)	4 567 000
Nákup 19 přístrojů do laboratoří úrovně BL3 (evidenční číslo: 235 223 0201)	2 425 000

6. PŘÍLOHA: POUŽITÉ ZKRATKY

6. FP EU	6. Rámcový program výzkumu EU
AAS	Atomová absorpční spektrometrie
AO	Autorizované osoby
ARI	Akutní respirační infekce
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CCFH	Kodex Committee for Food Hygiene, Kodexový výbor pro hygienu potravin
CEEQNET	Central and Eastern Europe Quality Network Systém pro sledování a vyhodnocování kvality a efektivity poskytování zdravotní péče
CEM	Centrum epidemiologie a mikrobiologie
CEN	Comité Européen de Normalisation, Evropská komise pro normalizaci
CEN TC	Evropská komise pro normalizaci – Technický výbor
CEN/BT WG	Evropská komise pro normalizaci – Pracovní skupina
CINDI	Countrywide Integrated Noncommunicable Diseases Intervention, Celonárodní integrovaný postup proti nepřenosným nemocem
CMV	Cytomegalovirus
CPL	Centrum pracovního lékařství
CSI	Centrum stavebního inženýrství
CZECOPA	Czech Consensus Platform for Alternatives, Platforma České republiky pro alternativy k pokusům na zvířatech
CZŽP	Centrum zdraví a životních podmínek
ČIA	Český institut pro akreditaci
ČLK	Česká lékařská komora
ČMI	Český metrologický institut
ČMPSP	Českomoravská psychologická společnost
ČNI	Český normalizační institut
ČNR	Česká národní rada
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČS EU	Členské státy Evropské unie
ČSN ISO	Česká technická norma a norma Mezinárodní organizace pro certifikaci
ČZPI	Česká zemědělská a potravinářská inspekce
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DG Sanco	Direction Générale „Santé et protection des consommateurs“, European Commission Health and Consumer Protection Directorate General, Evropská komise pro ochranu zdraví spotřebitele
EBRCN	European Biological Resource Centres Network, Evropská síť center biologických zdrojů
EBSCO	Elton B Stephens Company
EBV	Virus Epstein-Barrové
EC/ DG	European Commission/ Direction Générale Evropská komise/ Evropská komise/ Generální ředitelství
ECCO	European Cultures Collection organisation, Evropské organizace pro sbírky kultur
ECDC	European Centre for Disease Prevention and Control, Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí
ECVAM	European Centre for the Validation of Alternative Methods, Evropské Centrum pro validaci alternativních metod
EFCOVAL	European Food Consumption Validation, Projekt zabývající se validací spotřeby potravin v Evropě
EFNS	Evropská federace neurologických společností
EFSA	Evropský úřad pro bezpečnost potravin
EHK	Externí hodnocení kvality
EHPS	European Health Psychology Society, Evropská společnost pro zdravotní psychologii
EHR	Europe HIV Resistance, Studium rezistence HIV v Evropě
EHS	Evropské hospodářské společenství
EISS	European Influenza Surveillance Scheme
EK	Evropská komise
emm typizace	Molekulární sekvenční metoda
ENHIS	Establishment of Environmental Health Information System Supporting Policy, Vytvoření Informačního systému zdraví a životního prostředí
EODS	European Occupational Diseases Statistics, Systém evropské statistiky nemocí z povolání
EPCO	Efsa Pesticides Peer Review Co-ordination, koordinace hodnocení evropských hodnotitelů rizik pesticidních přípravků

EpiDat	Informační systém pro evidenci epidemiologických údajů o infekčních onemocněních v ČR
ESBIO	Expert team to support BioMonitoring in Europe, Expertní systém biologického monitoringu v Evropě
ETHREAT	European training for health professionals on rapid responses to health threats, Evropský výukový program pro profesionály ve zdravotnictví k rychlé reakci na zdravotní hrozby
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Evropský statistický úřad
FCM	Food Contact Materials, Materiály určené pro styk s potravinami
FetA sekvenace	Molekulární sekvenční metoda
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
FNKV	Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
FP	Framework Program, Rámcový program výzkumu
GA AV ČR	Grantová agentura Akademie věd ČR
GA ČR	Grantová agentura ČR
GLOBAL SAL-SURV	Global Salmonella Surveillance Network, Globální (světová) síť surveillance onemocnění vyvolaných salmonelami
GMO	Geneticky modifikovaný organismus
HAPIEE	Health, Alcohol, Psychosocial factors in Eastern Europe, Zdraví a životní styl
HBSC	Health Behaviour in School-aged Children – mezinárodní výzkumná studie forem chování ovlivňujících zdraví dětí a mládeže
HELEN	Health - Life Style – Environment, Zdraví a životní prostředí
HH	Hlavní hygienik
HIV/AIDS	Human Immunodeficiency Virus / Acquired Immunodeficiency Syndrome, Virus lidského imunodeficitu/ Syndrom získaného imunodeficitu
HRA	Hodnocení zdravotních rizik
HS	Hygienická stanice
HSV	Virus herpes simplex
CHPŘ	Centrum hygieny potravinových řetězců
IANPHI	International Association National Public Health Institutes, Mezinárodní sdružení národních zdravotních ústavů
IF	Impakt faktor
IF diagnostika	Imunofluorescenční diagnostika
IGA	Interní grantová agentura
ILF	Institut lékařů a farmaceutů
INFOSAN	The International Food Safety Authorities Network, Mezinárodní síť autorit pro bezpečnost potravin
INTARESE	Integrated assessment of health risk of environmental stressors in Europe, Komplexní hodnocení zátěžových faktorů ze životního prostředí v Evropě
IPV	Inaktivovaná vakcína
IPVZ	Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci
ISO TC	Mezinárodní organizace pro normalizaci -Technický subvýbor
IT	Informační technologie
IUHPE	International Union for Health Promotion and Education, Mezinárodní unie pro podporu zdraví a zdravotní výchovu
KaPr	Kategorizace prací
KHS	Krajská hygienická stanice
KTL	National Public Health Institute (Helsinky), Státní zdravotní ústav Helsinky
LF UK	Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MK	Mastné kyseliny
MLST	Multilocus sequence typing, Molekulární sekvenční metoda
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPZ	Mezilaboratorní porovnávací zkoušky
MPZ/EHK	Mezilaboratorní porovnávací zkoušky/ Externí hodnocení kvality
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZSO	Monitoring zdravotního stavu obyvatelstva
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAZV	Národní akademie zemědělských věd
NCO NZO	Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
NIMR	National Institute for Medical Research
NKM	Národní kontaktní místo

NPZ ČR	Národní program zdraví
NPZ-PPZ	Národní program zdraví – projekty podpory zdraví
NRC	Národní referenční centrum
NRL	Národní referenční laboratoř
NRP	Národní referenční pracoviště
OBI	Oddělení biostatistiky a informatiky
OON	Osobní ohodnocení
OOVZ	Orgány ochrany veřejného zdraví
OPV	Orální poliovakcína
OS	Odborná skupina
OVS	Oddělení veterinárních služeb
OVZ	Ochrana veřejného zdraví
PAH	Polycyclic Aromatic Hydrocarbons, Polycyklické aromatické uhlovodíky
PAU	Polycyklické aromatické uhlovodíky
PBU	Předměty běžného užívání
PCB	Polychlorinated biphenyls, Polychlorované bifenoly
PCR	Polymerase Chain Reaction, Polymerázová řetězová reakce
PEL/NPK-P	Přípustné expoziční limity/nejvyšší přípustné koncentrace v pracovním ovzduší
PHGEN	Public Health Genomics European Network, Evropská síť pro genomiku a veřejné zdraví
PHIME	Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata, Vliv dlouhodobé nízké expozice směsi prvků na zdraví citlivých populačních skupin
PiVo	Pitná voda
PMNP	Pracoviště manažera Národního programu HIV/AIDS
PNT	Potraviny nového typu
POPs	Persistent Organic Pollutants, Perzistentní organické polutanty
PorA sekvenace	Molekulární sekvenční metoda
PPZ	Program podpory zdraví
PS	Pracovní skupina
QA/QC	Quality Assurance/ Quality Control, Záruka kvality, kontrola kvality
RAPEX	The Rapid Alert System for Non-Food Products, Systém rychlého varování pro nepotravinové výrobky
RASFF	Rapid alert system for food and feed, Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
REACH	Registrace, hodnocení a povolování chemických látek
REGEX	Registr expozic chemickým karcinogenům
RIV	Rejstřík informací o výsledcích
RP	Rámcový program
ŘÚ	Ředitelský úsek
SAFEFOODS	Promoting Food Safety through a New Integrated Risk Analysis Approach for Foods, Podpora bezpečnosti potravin prostřednictvím nové, integrované analýzy rizika pro potraviny
SALMREZ	Projekt zaměřený na sledování rezistence salmonel k antimikrobiálním látkám
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrom, Těžký akutní respirační syndrom
SKA	Středisko pro kvalitu a autorizaci
STI/HIV	Sexually Transmitted Infections/ Human Immunodeficiency Virus, Sexuálně přenosné infekce/Virus lidského imunodeficitu
SÚKL	Státní ústav pro kontrolu léčiv
SVI	Středisko vědeckých informací
SZD	Státní zdravotní dozor
SZÚ	Státní zdravotní ústav
Taiwan CDC	Taiwanské organizace na ochranu veřejného zdraví
TECHNEAU	Technology enabled universal access to safe water, Technologie umožňující univerzální přístup k ochraně vod
TV	Televizní vysílání
TZÚS	Technický a zkušební ústav stavební
UK	Univerzita Karlova
UNAIDS	United Nations Joint Programme on HIV/AIDS – Acquired Immunodeficiency Syndrom, Spojený program UN pro HIV/AIDS
ÚNMZ	Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
USA	United States of America, Spojené státy Americké
ÚZIS	Ústav zemědělských a potravinářských informací
VaV-SM	Věda a výzkum – Studium vzniku sekundárních částic z plynných prekurzorů a jejich podílu na celkové imisní zátěži
VISZ	Veřejné informační služby ve zdravotnictví
VR	Vědecká rada
VŠ	Vysoká škola
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická

VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce
VVP	Vědecký výbor pro potraviny
VZV	Virus varicella zoster, humánní herpes virus
WFCC	World Federation for Culture Collections, Světová federace pro sbírky kultur
WHO	World Health Organization, Světová zdravotnická organizace
WHO RRL	World Health Organization Regional Reference Laboratory, Regionální referenční laboratoř Světové zdravotnické organizace
WHO/CDC	World Health Organization / Center for Diseases Control and Prevention – Světová zdravotnická organizace – centrum pro kontrolu a prevenci onemocnění
ZŠ	Základní škola
ZÚ	Zdravotní ústav